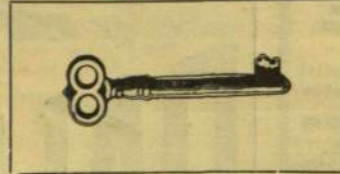

Schicht-szappan

„szarvas“

vagy

„kulcs“

jeggyel

10982

Legjobb, legkiadósabb és emélfogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

Evásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva!!

Hogy ESMÉNYI KEBELT

elérhessen, használja ön a **Pilules orientales**-t, melyek rövid idő alatt a kiálló nyak- és vállcsontokat eltüntetik, a kebelt fejlesztik, erősítik és ismét helyreállítják, a deréknek pedig állandóan kezes emponpoint adnak, a nékül, hogy a derekát megnagyobbítanák.

A PILULES ORIENTALES az egészséget mindenkor előmozdítják és legérzékenyebb váratok mellett is bevehető, fiatal lányok által ép úgy, mint hölgyek által, a kiknek keble a szilárdságot elvesztette vagy azt soha sem bírta. Körülbelül kéthavi könnyű kezelés. Egy doboz ára utasítással K 6.45, bérmentve, utasítást K 6.75.

J. Ratió, Pharmicien, 5, Passage Verdun, Paris.
Austria-Magyarország részére: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10046

A szépség ápolására legjobb szer a MIRANDA-CRÉME

Eltávolít minden bőrtisztatlanságot és az arcznak szép üdö kinézetet ad. Nem tartalmaz semmiféle ártalmas vagy mérges szert és nappal is használható.

1 tégely «Miranda»-crème 1 korona.
1 db «Miranda»-szappan 70 fillér.
1 doboz «Miranda»-puder 1 korona három színben Budapestben kapható: **TÖR. K. JÓZSEF** gyógyszerészárban, vagy a készítőnél **DIENES J. G.** utólagiánál Eszéken, felsővárosban, a nol postai megrende lések azonnal utárvétel mellett eszközöltetnek. 11007

A SZÉ. LUKÁCFÜRDŐBEN.

Természetes forró-méleg kénos források, iszapfürők, iszapborogatások, masszázs, vizgyógyintézetek, szénasvízfürők, kő- és kádifürők, gyógyvíz-uszodák. Olcsó és pontos ellátás. Csak, közvény, ideg-bőrbajok stb. felől kimerítő prospektust küld ingyen a 10875.

Sz. Lukácsfürdő Igazgatósága Budapest-Budán.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősítő szer gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10852

Külföldi. Több mint 3300 orvosi vélemény.

J. SERRAVALLO, Trieste Barcola.

Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben a K 2.00, egész literes üvegekben a K 4.80.

Vas-Somatose

VASTARTALMU HUSFEHÉRE.

Leghíresebb, étvágygerjesztő és izmokat erősítő szer alkópórusok ellen.

A vas-somatose áll 2% vasat tartalmazó somatoseból organikus kalciumból. 10945

Kapható gyógyszerárakban és droguáriákban.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőr-keményedései, továbbá mindenemü bőrelszarusodás ellen. A hatásért jóállás vállalatik.

SCHWENK L., gyógyszerész
MEIDLING - BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és mellétes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1.60 kor, előzetes beklóssá mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 10980
Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 26.

Magyar Bélyegyűjtő

rendkívül érdekes tartalommal bíró bélyegyűjtés, sok illusztrációval. Mutatványszám ingyen.

Szekula Béla, Budapest, Várház-körút 12.

Párisi világhírlítés «Grand Prix» 1900.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS cs. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár hercz, ud. szállító, kerületi gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.

40 év óta az udvari istállóknak, a katonaság és magánosok nagyobb istállókban használatában nagyob síró- és utó-erősítő, inkább me-revségéni stb. az időmérténi kiváló munkát képesíti a lovakat. 11087

Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellékelt védjeggyel való-li. Képes frjgyárakat ingyen is bérmentve. Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Andrássy-út 26.

Legjobb gyermek-hintőpor

Ámorka

bőrvörösséget, kipállást felmaródásokat stb., gyorsan és biztosan megszüntet. Doboz ára 1 korona, 6 doboz rendelésnél bérmentve.

Kapható: **BISCHOFF LIPÓT** gyógyszerárában,

Tatán és minden nagyobb gyógyszerárában.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

Mindenütt, minden győgytárban kapható. A házban és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatású rossz emésztésnél és vele együtt fellépő betegségeknek, mint felbőgés, gyomorégés, székrekedés, sav képződés, teltségérzet, gyomorgöres, étvágytalanság, katarhus, gyuladás, gyengeségi állapot, fellérvadás stb., stb. Működik mint gőres- és fájdatom-csillapító, köhögést szüntető, nyálkaoldó és tisztító szer.

Postán legkevesebb széküldés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költség mentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.

Kisinybeni eladással a rakrakban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ketős üveg 60 fillér.

Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett zöld apáca védjegyre: «Ich dien».

Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsamgyártmányok viszonlatadása törvényileg tiltva van. 10647

Egyedüli valódi BALZSAM «Védangyal» győgytáról **THIERRY A.** Prgrada-ban, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Thierry A. Centifolia-kenőese

fájdalomcsüntető, puhító, oldó, húzó, győgyító stb. Legkisebb postai széküldés 2 tégely 3 K 60 fillér. Kisinybeni eladással a rakrakban 1 K 20 fillér tégelyenként. Főraktár Budapestben: **Török J., dr. Egger L. I. gyógyszerészár;** Lugoson **Vértés**, közvetlen rendelések címzendők: «Schutzengel Apotheke» des **A. Thierry in Prgrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.**

Az összeg előzetes beklóssá esetén a szállítás egy nappal előbb történik, mint utárvételtől és az utárvételtől pótdíj is meg-takarítható, így ajánlatosabb az összeget előzetesen utalványozni és a megrendelést a szelvényen eszközölni és a pontos címzet megadni.

Alapított 1878. Telefon 15-56.

Tornaeszköz,

valód angol tennis-játék, függő-ágy, háló, tekejáték, zsák, ponyva és fehér kenderkötél legolcsóbb megbízható beszerzési forrása

Seffer Antal sporteszközök és kőtélgyártó-telepe Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 42. (Központi városház épülete.)

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. 10699

Olcsó cseh ágytoll!

5 kiló: ny fosztott 9.60 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 K, 24 K, hóhéla pehelypuha fosztott 30 K 36 K Szállítás portmentes, utánvétel. A kicserélés és visszavétel portmentes ellenében megengedtetik. 11103

Benedikt Sachsel, Lobos 279, Post Pilsen, Böhmen.

Világhírű kintüetett olmitzi Quargli.

Az első olmitzi gépjűzemi sajtó, mely 1839. évben alapított ajánl saját gyármányából ep-pósta: küldeményt bérmentve és utánvétel 3 K 70 fillérrel. Nagyobb megrendeléseknél a legolcsóbb árak.

JOSEF MEIXNER, Olmitzi Fabuhol. 10821

VASÁRNAPI UJSÁG

27. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, JULIUS 2.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világhírléval) együtt | egész évre 24 korona | félévre 12 | Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** | egész évre 16 korona | félévre 8 | **A POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világhírléval) | egész évre 10 korona | félévre 5 | Kétfoldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldi le esatolandó.

KÉPEK AZ ORSZÁGHÁZBÓL.

Az ÚJABBKORI műépítésznek párját ritkító alkotása a magyar parlament épülete, mely hatalmas kupolával büszkén kimagaslik a főváros balparti részének háztengeréből. A kik először látják, csodálva gyönyörködnek nemes arányaiban, impozáns nagyságában, de a kiket naponta arra visz az útjuk, azok se állhatják meg, hogy egy-egy gyönyörködő pillantást ne vessenek arra az alkotásra, a melyhez hasonlóval kevés más nemzet parlamentje dicsekedhetik. A mostani nagy válság még jobban fokozza az országháza iránti érdeklődést, hiszen itt dől el a válság sorsa, itt folytat és itt fognak folyni azok a tanácskozások, a melyek eredményét oly nehéz szívvvel és izgatottan várja az egész nemzet.

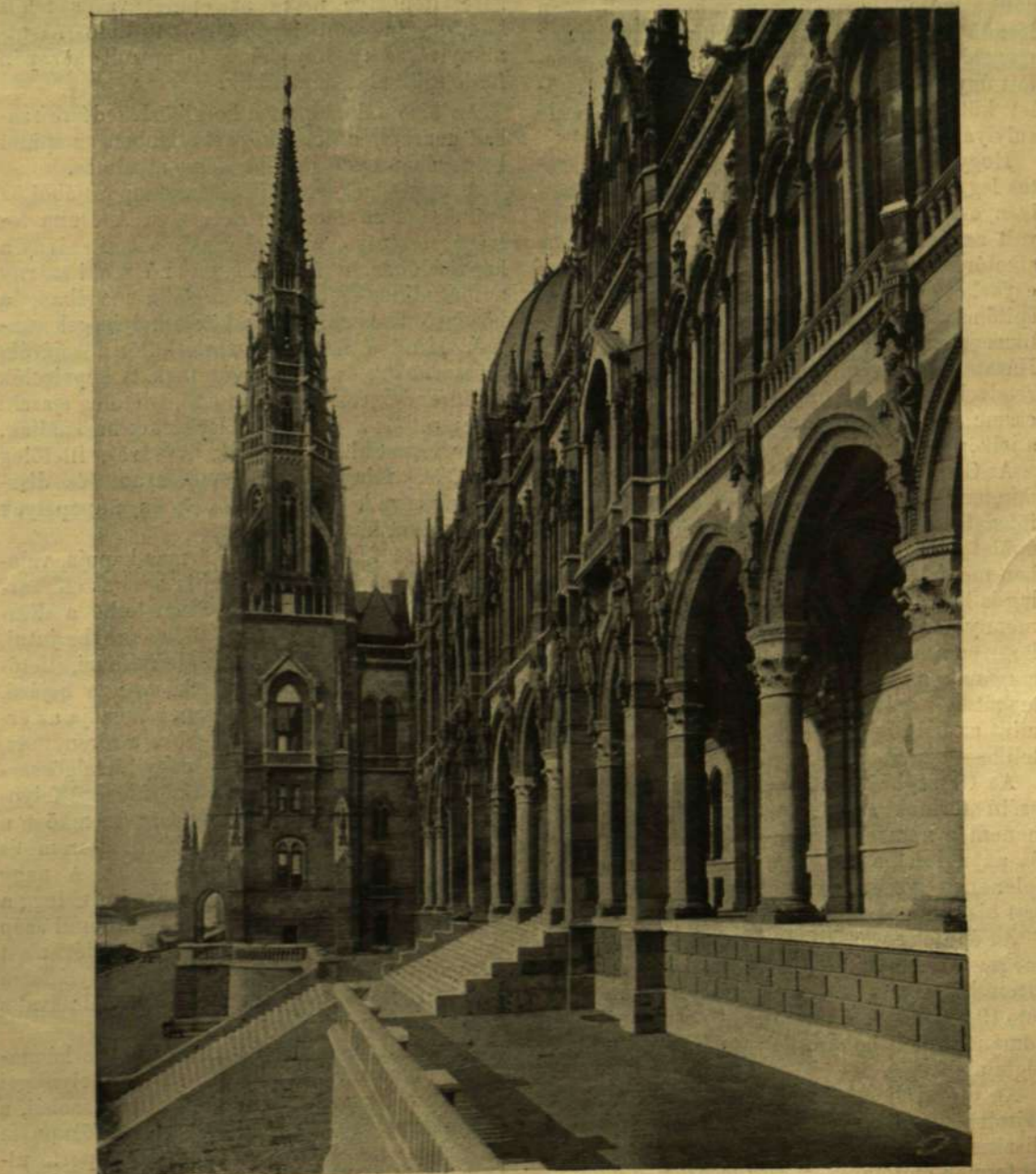
Mint általában ismeretes, hosszú évek szakadatlan munkájának eredménye az óriási méretű palota. Az első kapavágást 1885 október 12-én tették meg s tengersok költség és munka-erő használdott föl, míg a palota elkészült. Főlemlítünk két adatot, melyek fogalmat nyujtanak az építési munkák terjedelméről: negyven millió darab téglát hordtak össze az épülethez, s a vasneműek súlya, melyeket az építésnél felhasználáltak, 28,368 métermázsa.

De nemcsak arányainál s építészeti szépségénél fogva nevezetes ez óriási épület, hanem művészi díszítésével is, melyen jeles festőink és szobrászaink egész sora dolgozott. Az előcsarnokban láthatók a magyar freskófestés nagymesterének, **Lotz Károlynak** a törvényhozást allegorizáló, «al tempera» modorban készült képei. Az épület külsején és belsejében sorakozó szobrok a magyar nemzet vezéreit és királyait ábrázolják, a falfestmények pedig kiváló művészeink esetje alól kerültek ki. A minisztertanácsi teremben is a mennyezetről **Lotz** ecsetjének színpompája ragyog le. A főrendiház és képviselőház társalgójának falaira **Vajda Zsigmond** festett képeket. Ugyancsak a művésztől valók a képviselőház üléstermében, az elnöki emelvénytől jobbra és balra levő falsíkok képei, melyek az 1848-iki országgyűlés megnyitását és az 1867-iki koronázást ábrázolják. Ezenkívül a főrendiház üléstermében, a delegációk termében, az étteremben, Jantyk Mátyás, Kriesch Aladár, Krenner (Tardos) Viktor, Dudits Andor, Spányi Béla művészeinktől találhatók faliképek.

A kormány gondoskodott arról is, hogy egy

diszes kiállításra, az épülethez méltó ismertető munka jelenjék meg az országházról, mely szakértői tollal írva ismerteti meg a közönséggel az épület minden szépségét. E díszmű szerkesztésével **Ney Béla** építész és miniszteri tanácsost, jeles műszaki író biztáék meg, kit e munkában többen támogatnak az országházi építészeti tagjai közül, a díszmű tehnikai kiállítását és kiadását pedig **Divald Károly** műintézete vállalta el. A díszmű ívret alakban

50-55 fénynyomatú, 6-8 színnyomatú, pompás kiállítású lapot fog tartalmazni s díszes kötésben ez év november vagy december havában jelenik meg. A szöveg magyar, német és francia nyelven kíséri a műlapokat, s a mű ára 150 korona. A magyar közönség előtt bizonyára szives fogadtatásra talál ez a nagyszabású munka, a külföldön pedig be fogja mutatni a magyar művészetnek rövid idő alatt elért haladását. A munka egyik részletét, mely

Divald Károly festménye. AZ ORSZÁGHÁZ DUNAI HOMLOKZATÁNAK ÁRKÁDRESZLETE.

Divald Károly fényképe.

AZ ORSZÁGHÁZ MINISZTERI TANÁCSTERMÉNEK EGYIK MENNYEZETI KÉPE, LOTZ KÁROLYTÓL.

az épület beosztását s elrendezését ismerteti, a következőkben közöljük:

A főrendek és képviselők nagy üléstermeinek, a hozzájuk tartozó bizottsági termeknek s egyéb hivatalos helyiségeknek és még a magyar delegáció üléstermének ugyanegy palotában leendő elhelyezése, az Országház alaprajzának megoldásakor, szimmetrikus elrendezésre vezetett úgy, hogy a két nagy ülésteremnek az épület külső alakai csoportosításában is egyenlő súlylyal kellett érvényesülnie.

Hogy azonban a külső alakítás összhangzatos legyen s az épület szilhuettje a művészeti igényeknek megfelelően fejlődhesse, szükség volt az épület most említett két legfontosabb alkotórészét, a két nagy üléstermet szervesen egybekötő kapcsolásra. Ez a kupola, melynek építőművészeti szerepén kívül még szimbolikus jelentősége is van, a mennyeiben a két Házat egyesítvén, hatalmas, gigantikus méreteivel a nemzet erejének, a magyar állam eszmei egységének, fenségének és hatalmának a jelképezője.

Az Országház létesítése körül közreműködött minden tényező hivatását úgy fogta föl, hogy földadata nem csupán az, hogy az emelendő épület gyakorlati céljainak minél tökéletesebben megfeleljen s az építés munkája gazdaságilag is kielégítő megoldást nyerjen, hanem valamennyiüknek mindig szemük előtt lebegett, hogy ez a ház: az ország első háza, mint ilyen, magának az állameszmének megtestesülése s magát a hazát és a nemzetet kell — úgy, a mint az fiai erejétől és képességeitől legjobban telik — képviselnie.

Az Országház tehát nem csupán gyakorlati célú termek sorát magában foglaló épület, hanem a nemzet erejének, fényének, szellemi és anyagi képességeinek, ezeréves múltjának, jelenének, sőt életerejéből fakadó, a jövőbe vetett bizalmának tárgyi kifejezése is.

Az épület egész kiterjedésében összefüggő és megszakítás nélkül való folytonosságban létesített beton-talpra van fektetve, melynek területe 19,525 négyszögmetér. Erre a betontömbre, románczement-habarcba vannak rakva a tömör téglalapfalak.

Az utcái homlokzatok kövel, az udvariak sajtolt téglával és színes majolika (pyrogránit) diszítéssel vannak burkolva, a belső csarnokok és termek építőművészeti diszítésére pedig különféle színes márványneveket is használtak.

Az udvarfalak sajtolt téglaburkolata sárga-

színű, mely szín a majolika-részletek érvényesülését jobban elősegíti, mintha az erőteljesebb vörös színt alkalmazták volna.

Az Országház úgy van a térbe beállítva, hogy hossz tengelye a Duna-folyammal párhuzamos, kereszt tengelye pedig az épület város felőli homlokzata előtt levő térre torkoló Alkotmány-utca tengelyével a főkapuzat közepén ferde szög alatt metsződik.

Az alsó rakodópart a kocsiokozlekedésre szabad maradt, a felső kőpart ellenben az épület hosszában gyalogközlekedésre alkalmas.

A helyiségek rendeltetése szempontjából az épület három főcsoportra oszlik. A Duna folyását tekintve, az alsó vagyis a déli szárny a képviselőház, a felső, vagyis az északi szárny a főrendiház helyiségeit foglalja magában, a középső részben pedig a közös helyiségek vannak. Mind a három részhez külön főbejárók, előcsarnokok és lépcsők vezetnek. A képviselők és főrendek rendszerint a déli, illetőleg északi főbejárót és az ott levő fölépcsőket használják, hogy termeikhez jussanak. A város, illetőleg tér felőli főbejáró, nagy előcsarnok és díszlépcsősarnok csak díszlélek és ünnepélyek alkalmával használatnak.

A város felőli főbejáró hármass kapuja, valamint a kocsiálhajtók kapui is a tágas előcsarnokba vezetnek. Innen a főemeletbe a díszlépcsősarnokon át, a felső előcsarnokba jutni, a melyből jobbra és balra a főrendiházi, illetőleg a képviselőházi ruhatárba van a bejáró, szemközt pedig a kupolacsarnok fogadja az érkezőt. A kupolacsarnoktól jobbra a főrendiház, balra pedig a képviselőház nagy társalgócsarnokai, üléstermei és az azokat körülvevő folyosók, stb. vannak elhelyezve, míg szemközt a mindkét Házhöz egyaránt tartozó étterem és társalgó termek nyertek elhelyezést. A nagy étterem dunai oldalán tágas, nyitott loggia vonul végig, a melyről szinte páratlanul szép kilátás nyílik a közvetlenül az épület alatt hömpölygő Dunára s a szemközti hegyláncra és a várhegyre, tetején a királyi várpalotával s a koronázó, u. n. Mátyás-templommal.

Az üléstermek mellett az elnökök és háznapok dolgozó-, fogadó- és hivatalhelyiségei vannak beosztva, míg a miniszterek szobái, a melyekhez külön lépcsők vezetnek, a főkapuzat fölött levő delegáció-terem körül csoportosultak. A miniszterelnök szobája mellett a miniszterek tanácssterme nyert elhelyezést.

Az épület északi és déli homlokzatán nyíló

kapuzatok, a mögöttük levő előcsarnokokkal és lépcsőházakkal (kettő-kettő) együtt a főrendek, illetőleg a képviselők mindennapi használatára szolgálnak, az első a főrendiházhoz, az utóbbiak a képviselőházhoz s az azokhoz tartozó, a földszinten és felemeleten elhelyezett irodákhoz és segédhivatalokhoz, továbbá a gyorsírók és hírlaptudósítók helyiségeihez és a Házak tanácskozó-, illetőleg osztálytermeihez vezetnek.

Az épület dunaparti középső szakaszának földszintjét és felemeletét a könyvtár foglalja el, melynek nagy csarnokterme két emeletson nyílik át. A pinczesor végre a fűtő és szellőztető berendezésekhez szükséges helyiségeket, a raktárakat, a cselédség, küldönczök szobáit, a tűzország és rendőrség tanyáit, a kapusok és szolgák lakásait, meg az étteremhez tartozó konyahelyiségeket foglalja magában.

Az épület hossza a két szárny végén alkalmazott földtől kocsimegállókkal együtt 270 m., legnagyobb szélessége pedig, a főbejáró előtti nagy szabad-lépcsőzet nélkül, 123 méter.

Az Országház előtt elfoglalt terület 17,745⁴⁸ négyszögmetér, a melyből az udvarok 2417⁵⁸ négyszögmetert foglalnak el úgy, hogy a tényleg beépített terület nagysága 15,327⁵⁸ négyszögmetér.

A dunai tornyok magassága a rézből domborított zászlótartó-szobrokkal együtt 72⁶⁰ méter, a kupola végződésének magassága pedig 96 méter a felső rakodópart gyalogjárója fölött.

Az Országház a mellett, hogy a törvényhozás két Házának székhelyéül szolgál, a nemzet legkiválóbb fiainak pantheonjául tekinthető egyúttal, a mennyeiben az épület külsején 90 kőszobor áll, valamennyi baldachinum alatt. A szoborhelyek betöltésekor az az eszme volt irányadó, hogy a szobrokban mintegy a nemzet története nyerjen kifejezést.

ESTÉK.

Ha mikor egy-egy nap
Rosszat cselekedtem,
Valami gyarlóság
Lett urrá feleltem;
A kiket szeretek
Akaratlan szóval
Talán megbántottam:
— Akkor este nekem
Szomorú sorsom van!

Nem izlik az étel,
Nem izlik az álom,
Hasztalan vidtágt
Vidám kis családnom.
Akkor este nekem
Láthatatlan kezek
Tövisre ágyaznak...
S kegyetlen, kietlen
Rosz álmaim vannak!

Szabolcska Mihály.

A CSODA.

Az érettségi biztosának
Reggel kopognak ajtaján
S belebben rajta elfogóva
Egy rózsás arcú, barna lány.

Kis szoknyácskáját tépegetve
A zord nagy úr előtt megállt
És elhaló hangon rebegte:
Ne buktassák meg Petki Pált.

Keveset tud még a latinból...
S a görög? Gyöngén megy ez is.
A történelem nemkülömben,
Valamiképp a mathezis.

Oh, de hogyan tud koresolyázní,
S hogy tánczol!... Szinte tova száll!
Legjobb tornász az iskolában
S oly csinos fiú Petki Pál.

Nem is volt ideje tanulni,
Mert a reggel s az alkonyat
Ott érte... oh most már bevallom
Virágos ablakunk alatt.

Divald Károly fényképe.

A MINISZTERI TANÁCSTEREM AZ ORSZÁGHÁZBAN.

Ott irta a legelső versét
Házunk előtt, a kőpadon —
Úgy kezdődik az első strófa:
Tekints le rám, kis angyalom.

... S két hétre rá az érettségén
Bárhogy faggatták Petki Pált
Járatlan volt a tudományban, —
A fizikában legkivált.

Latinból is keveset vallott,
S a görög? Gyöngén ment ez is —
S mint a tarlón a nehéz jármű,
Úgy döcögött a mathezis.

... Ki mondja még azt, hogy manapság
Csodák nem történnek soha?
Hiszen csodának volt tanuja
Minap is a vén iskola.

Meginognak a vén katedrák
És megreccsennek a padok —
Egy fiú boldog mámorában
Földhöz csapja a kalapot.

A hihetetlen, a csodás hír
A vén falak közül kiszáll:
Egek ura...! Az érettségén
Simán áraszusott Petki Pál...!

Farkas Imre.

JÓKAI MÓR ÉDES ANYJÁNAK ELSŐ LÁTOGATÁSA PIA SVÁBHEGYI NYARALÓJÁBAN, 1854-BEN.

Irtá Peti Józsefné Váli Mari.*

Mikor az 1853—54-iki iskolai év véget ért, jó szülőim Komáromba siettek, a szünet élvezetére. Onnan aztán Pestre tettünk látogatást nagyanyámmal együtt, ki igen óhajtott látni: milyen az a svábhegyi nyaraló, melyet kedves Móri czfina szerzett, s a melyről olyan elragadtatással tudott írni már a tavasszal, mikor a

* Mutatvány a szerzőnek, Jókai unokahúgának sajtó alá rendezett „Emlékek” című művéből.

rózsaszín és fehér centifolia, jázmin és piros fagyal bokrokat kérte fundusára, a komáromi házikertből; ropogós fekete cseresznyefákat Ekelről és a szigeti kertből mindenféle fiatal gyümölcsfákat, különösen reineclaude-ot, — mit igen kedvelt s miből a szigeti kertben egykor igen nemes fajta oltványokat csinált.

Móricz bátyámék pesti lakásához az „Arany sas” vendéglő volt a legközelebb s ezért ez alkalommal oda szálltunk.

Mikor Móricz bátyám megérkezésünkről értesülve eljött hozzánk a vendéglőbe, — már akkor mindenestől kint laktak svábhegyi nyaralójukban, — azt mondta:

— Ugyan kikaptam Rózától, mert nem irtam meg édes anyáméknak, hogy Pesten létük alatt a mi üresen álló lakásunkat használják. Hisz Eszti nénem úgy is el szokta magával hozni a Zsuzsikáját; az ott még szépen meg is főzhetne számukra.

Ez a szíves lakásfelajánlás tagadhatatlanul jól esett mindnyájunknak, ha ez alkalommal nem éltünk is vele.

Mielőtt Móricz bátyám távozott tőlünk, abban történt megállapodás, hogy másnap reggel egy svábhegyi fuvarost küld be értünk, mert a pesti és budai fiakkerek lovai, nem lévén a hegyi út járásához szokva, igen könnyen felmondják a szolgálatot a legelső kapaszkodónál.

Igen szép reggelre virradtunk a kirándulásra szánt napon s a svábhegyi alkalmatosság már jókor reggel odaállt az „Arany-sas” kapuja elé.

Nagy érdeklődéssel néztem kocsiakásunk közben azt a nagy forgalmat, melyet Pesten a reggeli bevásárlások s mindenféle szállítmányok okoztak haladó kocskink körül. Hát még a Duna gyönyörű látképét, a Lánchidon való átkelésünk alkalmával! A helyi gőzhajók egyike éppen

akkor siklott el a Lánchid alatt, mikor mi fölött kocsiztunk. Egy nagy, két kéményes teherszállító hajó kéményei is akkor hajoltak meg a Lánchid előtt: ez a hajó szinte libegve s látható erőlködéssel cipelte megterhelte uszályhajóit a víz folyása ellen. A budai parton pedig gabonával megrakott nagy tölgyfa hajókat vontatott fölfelé egy-egy 6—8 vagy 10 egymásután fogott lóbol álló vontató erő.

A Lánchidon átvérve, olyan helyre jutottunk, a melyen eddig még soha nem jártunk, t. i. át kellett haladnunk a nemrég megnyitott budai alagút sötét üregén, mert erre vezetett a legközelebbi út a Svábhegy felé.

Belekerült jó ötnegyed órába, míg folytonosan szépen ápolt szőlők közt kanyargó és sok helyen bizony elég meredek és vízmosásos uton feljutottunk a svábhegyi „hét ház” nevű, falusias házacskából álló házcsoporthoz. E hét kis ház által képzett rövidke utca végén, egy völgy aljában, fáktól árnyékolva, füstölő kéményű kis házra mutatva, azt mondta kocsiunk svábul: „Ez itt a Jókai-villa.”

Azután kerekét kötvé, nekifordította lovait a völgybe vezető ereszkedőnek, mely mellett mindkét oldalán magas homokkő part húzódott végig.

Pár percz mulva a jobboldali part nyitott kapuban végződött. Ezen a kapun ment be a mi kocsiunk s egy új ültetésű, kis hársfákkal szegélyezett, széles uton odahajtatott a nyaraló konyhaajtaja elé, hol Móricz bátyám látható örömmel szedett le bennünket a kocsirol. Majd mellette termett Róza néni is, ki könyökig feltűrt ruha-újjával, hullámos fekete haján hátra kötött fehérbabos, piros selyemkendővel — gyönyörű jelenség volt.

Sietve törülte le kezeit, hogy kezét foghasson, — mert bizony éppen egy liba bontásán fáradozva találtak az ünnepelt művésznőt.

— Olyan bolondos a szakácsnőm — magyarázta, — hogy mivel 5 nevelte ezt a libát,

A DÉLI HOMLOKZAT. (A képviselőház kapuja.)

semmi áron sem akarta se tömni, se megölni; sőt még a felbontásánál is sirva fakadt, mikor a majorosné már lekoppasztva a kezére adta. Nekem kellett megkönyörülnöm rajta, meg magunkon is, hogy délre pecsenye nélkül ne maradjunk. Ha nem restelik, jöjjenek ide anyámék is, az eperfa alá, míg kénytelen munkámat elvégzem. Mindjárt készen leszek már.

Nagyaném kedvteléssel nézte e munkáját, jól kezébe állt a dolog!

Két deszkapad volt az eperfa alatti malomkő asztal mellett, azokra a padokra telepedtünk le mindnyájan — természetesen Móríc bátyám is — míg Róza néni átadhatta a feltisztított libát szakácsnőjének.

A konyha ajtaja a nyári lak nyugati részén volt, így az eperfa alól csak azt az emelkedett helyet láthattuk, melyen a «hét ház» állt s ez igen korlátolt kilátás volt. Mikor azonban Róza néni munkájának végeztével a házacská elő részén levő kis verandához vezettek bennünket, mint egy varázslatra előttünk feküdt, lent a völgyben egész Pest város, a Dunának éjszakai és délen a láthatárba olvadó ezüst tükrével. Olyan csodaszép panoráma volt ez, hogy az enyéme ajkán elhalt a szó nagy meglepetésökben.

Jobbról a Gellérthegy guggolt a Duna partján, melynek citadellájába egészen bele lehetett látni madártávlatból, a veranda előtt elterülő széles földteraszról. A várhegy meg épen lábaink előtt feküdt. A királyi palota udvarában pusztá szemmel is meg lehetett számlálni az ott járó embereket. Balra — a távol ködében — mintha tornyok halvány alakjait láttuk volna.

— Az ott Vác — magyarázta Móríc bátyám. — Itt közel előttünk pedig a Margitszigetet látod, meg az ó-budai hajógyár szige-

tét. Talán csak emlékezel rá, mikor egyszer kis gyerek korodban megnéztük együtt azt a nagyszerű hajó-gyárat? (Hogyne emlékeztem volna! Akkor még ott volt velünk Petőfi is.)

— Az a sziget jobb felől a Csepel-sziget.

Mindnyájunkat egészen elbűvölt az elénk táruló gyönyörű látkép, a melyhez fogható nem sok lehet az egész világon.

— No, azt ugyan jól tettétek, hogy ezt a tündéri szép fekvésű helyet szereztétek meg magatoknak, — mondta meglepéssel nagyanyám. — Micsoda pompás levegőt élvezhettek itt! Ez maga megfizethetetlen kincs.

Elmutogatta azután Móríc bátyám, — míg Róza néni érzékeny szakácsnője után nézett, — hová ültette el a komáromi szülői ház kertjéből hozott bokrokat.

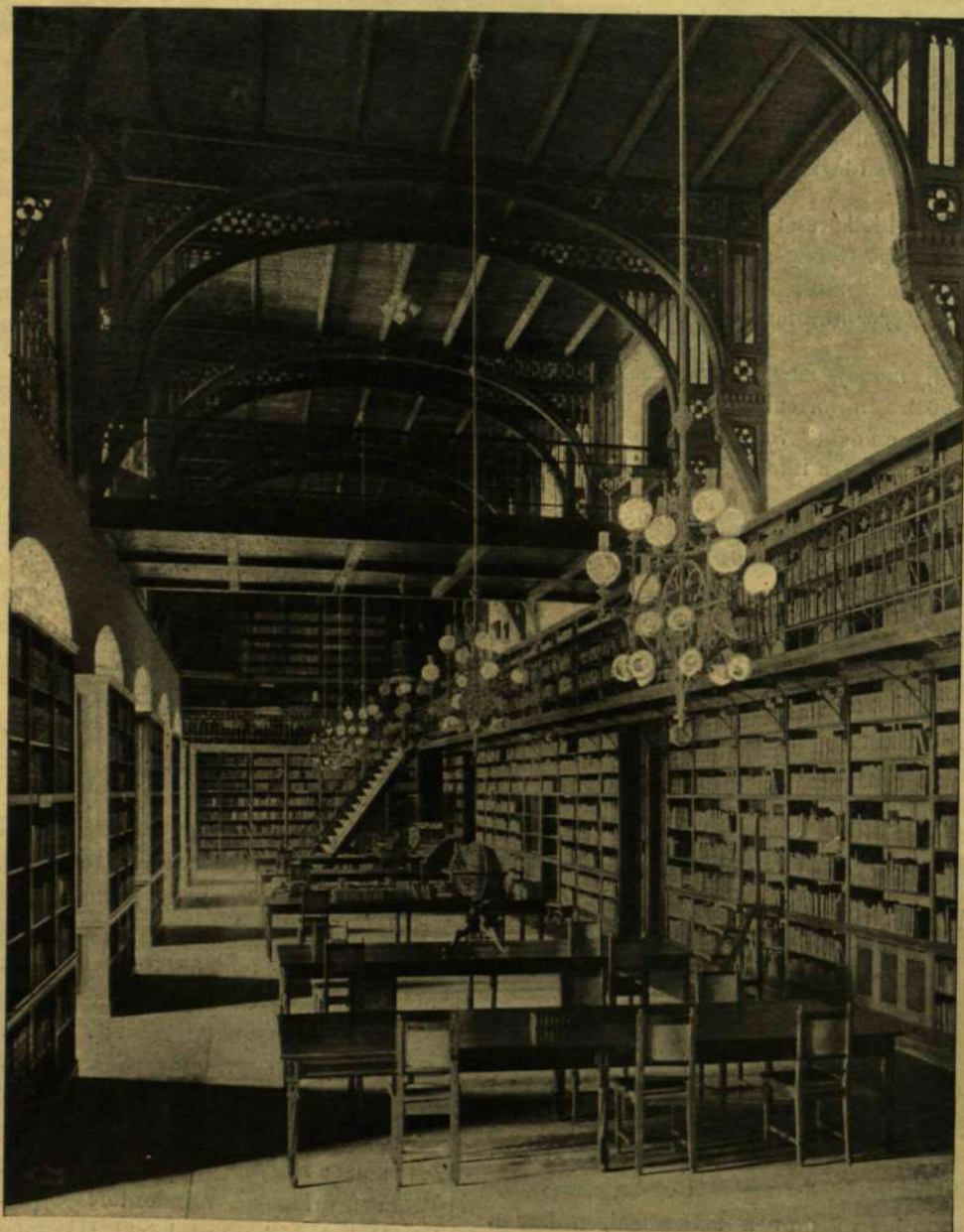
A jázminok és centifoliák a veranda előtti terrasz két oldalán találtak pompás új otthon.

Ez a hét-nyolc öl szélességű, sima terület, az egész épület előtt elhúzódott s egy meredek partoldal szabott neki határt, melyen alul a fundus még néhány öles szélességben hozzá tartozott a villa három holdnyi földterületéhez.

Egy homokkőből rakott lépcső vezetett le az aljba, hol már néhány sor szőlőtöke dicsekedett vele, hogy őket milyen szép rendben tartja a gazdájuk. Odább gondosan karókhöz kötözött paradicsom-telep ragyogott, fénylő vörös, érett gyümölcsei tömegétől.

— Róza nagyon szereti a paradicsomot — mondta jóságosan mosolygó arczával Móríc bátyám. — Annyit befőz évenként, hogy meg lehetne benne fürdeni.

A paradicsom-tábla után, a többféle babbal beültetett ágyakat mutatta be; azután az ekeli ropogós fekete cseresznyefákat, melyek szép

A KÖNYVTÁR NAGY TERME.

KÉPEK AZ ORSZÁGHÁZBÓL. — Divald Károly fényképe.

dús, sötétzöld lombzatukkal dícsérték új hazájuk talaját.

Füvet, fát, bokrot figyelmesen megnézegetve, körüljártuk az egész fundust, mialatt boldogan tervezgette Móríc bátyám: hová mit szándékozik még telepíteni.

A nyaraló nyugati oldalán sima térség terül el, — ebből vezetett a fiatal hársfákkal szegélyezett út a kapuhoz. Ennek a területnek délfelőli része kissé emelkedett volt s ott szederfáktól környezve állt egy deszkaalkotmány: a «Schupni», melynek egyik oldala ideiglenesen istállóvá volt alakítva s benne egy alacsony tarka tehénke, a «Szegefű», meg egy szép nagy szürke csasi: a «Csárdás» fordult kérdő tekintettel gazdája felé, mikor beléptünk hozzájuk, hogy «hát a kenyérke hol van?»

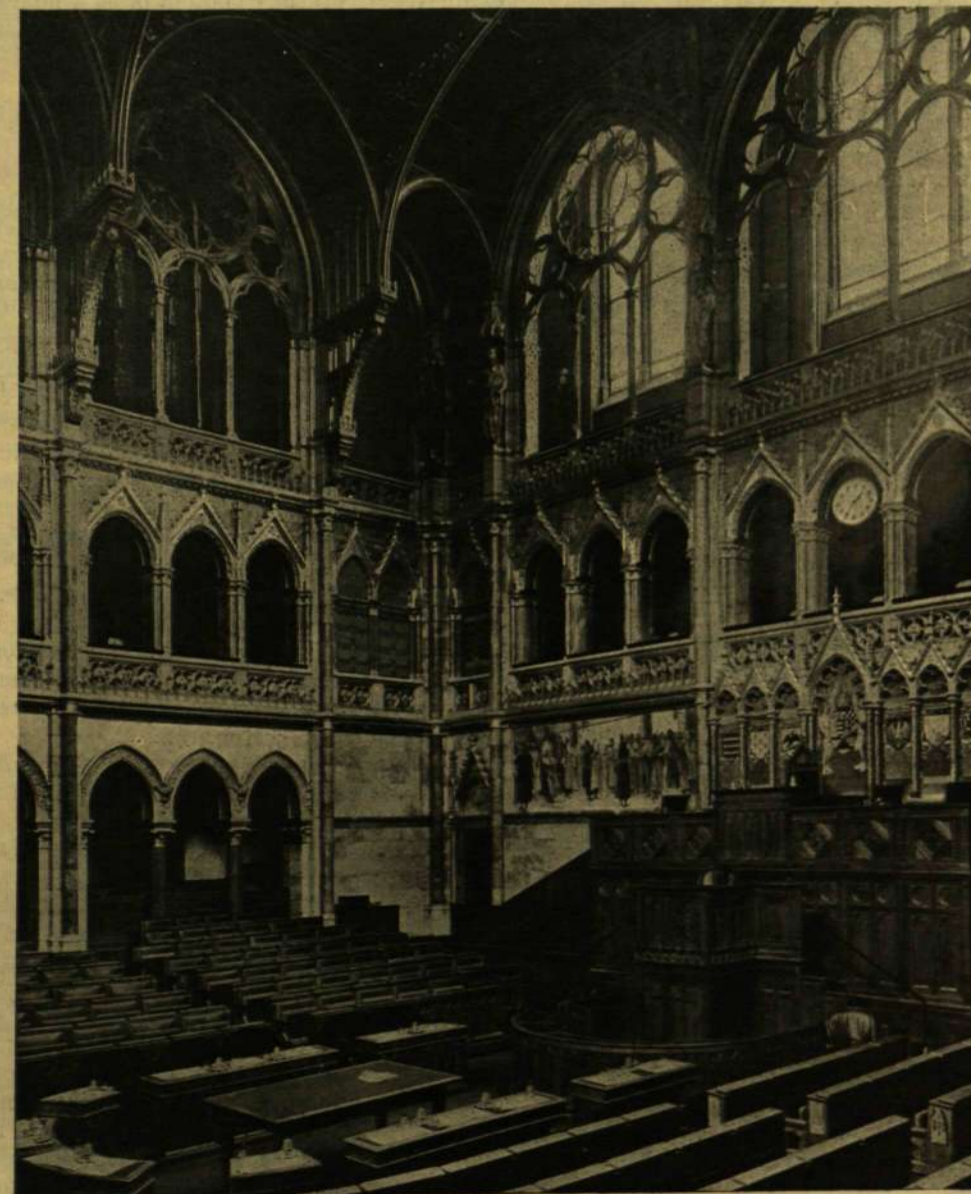
Móríc bátyám hosszú szürke pongyola kabátjának (Schlaffrock-nak neveztek akkor s ott-hon leginkább abban szeretett járnai) zsebe, úgy látszik elő volt készítve erre a kérdésre, mert akadt benne néhány falat papírba takart kenyérke, mit az állatok azután nagy élvezettel el is fogyasztottak. A «Szegefű» gyengéd böggéssel mondott köszönetet a gondosságért, míg a «Csárdás» felső ajkát magasra felhúzva, olyan vidám «já!» kiáltásban tört ki, hogy csupa mulatság volt hallani.

A «Schupni» túl egy kis völgykatlan következett, abba voltak ültetve a komáromi reine-claude fák és sok berzencei szilvafa. Ez utóbbiakat Róza néni szerezte valami ismerősétől.

— Ez lesz itt a szilvás, amott pedig, a közlekedési út mellett elvonuló part árnyékában szőlő-lugast plántálunk, meg fügefákat; az előtte való térségen pedig igen szép dinnyéim vannak már, — magyarázta Móríc bátyám. — Jövő évre építünk a «Schupni» előtt egy jóra-

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERME.

A FŐRENDI HÁZ ÜLÉSTERME.

KÉPEK AZ ORSZÁGHÁZBÓL. — Divald Károly fényképe.

való istállót, meg majoroslakást, mert most a házacskának négy szobája közül egyben a majorosék laknak és a mi konyhánkon főznek. De jövő nyáron, mikor kijöhetünk, már megszűnik ez a kellemetlen közös konyha.

Mikor mindent körüljártunk, felvezetett bennünket Móríc bátyám a kis nyitott verandára. Ott fent ült egy asztalka mellett «kis Róza», himzödobon valami szép fehér himzést öltögetve. Eddig nem vett tudomást ötlétünkről.

Fölkelt üdvözlésünkre, Móríc bátyám pedig így szólt:

— Nézzétek csak meg, milyen gyönyörű himzett galléron dolgozik «Róza leányunk»! Esztikém, te méértő vagy ebben a dologban!

Kedves anyám csakugyan méltányolta is a szép, finom mintát és az ahhoz méltó kivítelt, csak azt kifogásolta, hogy miért dolgozik ráman, mikor papírra, vagy viaszos vászonra feszített himzés mellett sokkal egyenesebben lehet ülni.

— Csakhogy felfeszített dolgozással nem lesz olyan a himzés, mint a minőnek én kívánom, — állította a kis Róza. — Azután nem ülök ám mellette napestig, csak néha öltögetek rajta, mikor kedvem tartja.

Ebédhez a verandán terítették s mire tálaltak, előkerült Róza néni apja is, (hosszú, sovány öreg úr volt Benke), meg az öreg Kovácsné, kinek a közeli Sauer-vendéglőben volt egy kis szobácskája (Róza néni Bebus öcscse ekkor nem élt már).

Igen jó, magyaros ebédet kaptunk; volt töltött káposzta is, a mi akkor, a nyári időben újságyszámomba ment; a töltelék gyenge szőlőlevelekbe voltak takarva.

* Jókainának a 60-as években elhunyt leánya.

Különösen jól izlett mindenkinek a helyben termelt pompás sárgadinnye.

Boldog, vidám hangulat uralkodott az ebéd lefolyása alatt; de mikor épen a feketekávé tölthető Róza néni rézfogantújs üveg lombikjából, egy legényke állított be a verandára, kinek jöttét a veranda deszkafala miatt senki sem vette észre előre. Nyitott levelet hozott, de szóbeli üzenetét is mondott mellé, t. i., hogy «a majster új szépen tisztelteti a ténsasszonyt, fizesse ki már a régi kontóját, mért ő tovább nem várhat!»

Szegény Móricz bátyám felugrott az asztal mellől és félrehívta a küldönczöt. Miután az távozott, újra visszaülve helyére, azt mondta Róza néninek:

— Eligazítottam a dolgot, kedves jószágom! Még az ebédőlasztal mellett ültünk, mikor Egressy Gábor, Tóth József és ifj. Lendvay Márton tevettek előttünk. Gyalog jöttek fel a hegyre, egy csésze jó kávéra, puha kalácsra, mit Róza néni szinte igen finomat, foszlókat tudott dagasztani.

Kedves anyám pedig azt kérte ozsonna idejékor, hogy hadd kóstolja ő most meg azt a híres, jó svábhgyei tejet forralatlan állapotban. Mire Róza néni mindjárt hozott sajátkezűleg egy nagy köcsög reggeli tejet, melyből midőn egy pohárával megivott kedves anyám, elismerte, hogy hasonló pompás ízű tejet csakugyan soha sem ivott még.

Erre a kijelentésre a művész urak is kedvet kaptak a hideg édestejre s pár percz alatt kiürült a nagy cserép tejesköcsög.

Olyan hirtelen elröpült az idő a vendégek élénk, szellemes társalgása mellett, hogy egyszerre csak előállt az a fogat, mely reggel kihozott bennünket, (t. i. a svábhgyei fiaker), a melyet nagyanyám délután félhat órára rendelt ide. Távoznunk kellett hát erről a feledhetetlenül kedves helyről. Szíves búcsúzkodások után, egy kimondhatatlanul kellemesen eltöltött nap emlékével indultunk vissza Pestre, hogy onnantól másnap Komáromba utazzunk.

Búcsúzás közben Róza néni maga is elmondta, a mit már Móricz bátyámtól iszent, hogy t. i.: ha az iskolai nyári szünet ideje alatt bármikor Pestre jövünk, az ő pesti lakásukat használjuk, mert ők olyanok okvetlenül mindig a Svábhgyen fognak tartózkodni.

A kis Rózától nem búcsúzhattunk el, mert Lendvay Marczival elment sétálni és indulásunkig még nem került vissza.

Nagyanyám igen meg lett volna elégedve svábhgyei tapasztalataival, ha az a szabó-kontó história nem zavarja a nagyon kellemes benyomást. De ezen bizony sokáig eltöprengtet, még mikor már Komáromba visszatértünk is.

— Jó gazdaságnak látszik a Róza menyem, de még sem tudja a dolgait jól beosztani. Mert ha be tudná: a szabó-kontóját csak kifizethetné a gázsijából!...

ID. SZENT-IVÁNY JÓZSEF ÉLETÉBŐL.

Írta ifj. Wlassics Gyula.

Deák Ferencz meghitt jó barátja, Szent-Ivány Károly házelnök mellett ott nyugszik immár a lipót-szent-ivány virágos hegyoldalon fivére, idősb Szent-Ivány József is.

Egyformán örök a fenők a két szerető testvér siri álmát; Károlyt, ki a politikai élet küzdőterén ért el jelentős eredményeket, — és Józsi bácsit, — (már csak így nevezem, a hogy életében mindig nevezttük), — a ki a társadalmi tevékenységét választotta, s így jutott el a közbecsülés és szeretet kevesektől elért fokára.

Hosszú, szép élet alkonyát jelzik a Józsi

Hopp Ferencz felvétele.

IDŐSB SZENT-IVÁNY JÓZSEF.

bácsi sirján hervadozó koszoruk, de mintha az érte hullatott könnyek nemesek egy ritka tulajdonokkal megáldott, szeretett jó ember elmúlását siratnák, hanem egy kiveszőben levő fogalom egyik utolsó megtestesítőjének is szólnának.

A régi táblabírák nemes fajtájának egyik utolsó példánya volt. Igazi magyar úr; bőkezű, de nem pazarló; önrzetes, de minden dolyf nélkül; elvben konzervatív, őseihez ragaszkodó, de a kor szavát megértő, s tetteiben néha szinte demokrata. Nem kellett neki semmi rang. (Milán királytól is visszautasította a Takara-rendet). Ha jótékonyaságot gyakorolt, vagy valami neki tetsző célra nagy pénzáldozatot hozott, nem jutalom reményében tette.

Vendéglátó háza mindig nyitva állott. Egyformán fejedelmi pompával fogadta a koronás főket és a szellemi nagyság királyait. Míg a szép csorbai tónál, melyet oly büszkén vallott magának, csaknem évente fejedelmi sarjak látogatták, régebben Sajó-Gömörön Petőfit és Tompát látta vendégeit.

Szent-Ivány József fiatal korától kezdve részt vett a közélet mozgalmában, s ha nem harcolt is az első sorokban, ezen a téren is sok kiváló szolgálatot tett a hazának, mint a magyar érzelmű lipóti birtokosság vezére. Lankadatlan hazafiai lelkesedéssel küzdött a tót lakosság megmagyarosításáért és a pánszláv eszmék kiirtásáért.

Arja is buzgó törekedett, hogy hazánkat a művelt külfölddel megismertesse és megszerettesse. Mint a csorbai tó birtokosa, a pártatlan fekvésű hely világfürdővel a magyarországi idegenforgalomnak legszerencsésebb előmozdítóit közé tartozott. Évente több ezer külföldi kereste fel a tavat, s azok mindannyian lelkesedve beszéltek az öreg úr magyar vendégszeretetről, lelkes német felkötőitől és szinmagyar kedélyéről. Ha lengyel, orosz, francia, angol, amerikai kereste fel a tavat, azoknak egyszerűen kijelentette, hogy az ő vendégei. A közszeretethez álló öreg úr neve így Európa-szerte ismerté vált, és sikerült elérnie, hogy a Tátra gyöngyeért valóssággal lelkesültek a hozzá évente elzarándokló külföldiek. Magam is meggyőződtem erről utazásaim alkalmával, mert akárhány előkelő külföldi társaságban kérdézősködtek felőle, mint a kinek eredeti egyénisége mély nyomot hagyott mind azok lelkében, kik vele megismerkedtek.

A milyen méltósággal tudta képviselni a magyar típust a külföld előtt, a milyen komoly volt a lipóti közgyűléseken, mikor a magyarság védelméről beszélt és a pánszlávok alaplan sérelmeit kellett a méltó világitásba helyezni, — olyan szeretetreméltó, olyan derült tudott lenni a fehér asztalnál, mikor család

körben, meghitt barátai között, jóízű magyaros előadásával, el-elmesélt egyet-mást, a hogy ő szokta volt mondani: az «előidők».

A harminczas, negyvenes évek eseményeire a legpontosabban emlékezett, s noha a modern világ is érdekelte változatos napi eseményeivel, új találmányaival, — legszívesebben mégis csak a diós műtél színes emlékei mellett időzött, s szelid színei tűzben ragyogtak, a ki a Szent-Iványi, Kossuth, Deák nevét vehette ajkára, vagy olyan élményeiről beszélhetett, melyekben Tompának vagy Petőfinék is jutott szerep.

Józsi bácsi nem hiába volt törőlmetszett magyar ember, a szép szó hatalma úr volt nagy eszmékért könnyen hevülő lelkén. Nem egy emléke maradt annak, hogy a szép szó menyire hatott reá.

Egy ízben a lipóti urak megyegyűlés előtt valami napirenden levő kérdésre nézve kis összeesküvést szerveztek a főispán ellen. A szent-iványi kastélyban beszéltek meg, hogy a megyegyűlésen abban az ügyben a főispán ellen szavaznak. Amde Szent-Ivány Márton, a főispán, a gyűlést megnyitó beszédét azzal kezdte, hogy ékes szavakban elparantálta az akkortájt elhunyt Szent-Ivány Károlyt, lelkes hangon felsorolván hazafiai érdemeit s egyéb jeles tulajdonságait. Következik a napirend. Az ellenzék fiatal tagjai hevesen támadják a főispánt. Az urak helyeselnék. Várják, várják, de Józsi bácsi csak nem bólogat. Következik a szavazás. Józsi bácsi leadja szavazatát — a főispán mellett. Szemrehányást tettek neki, mire ő meggyőződéssel válaszolt:

— Hát csak nem szavazhattam Márton ellen, mikor az én szeretett jó Károly testvéremet olyan megható szépen búcsúztatta el!...

A méltatlankodó urak sorra elcsitultak a testvéri szeretet és meggyilatkozására.

Nem csoda, ha a szép szó rajongóját Kossuth lángszavai is magukkal ragadták. Sokszor mesélte el, hogy mikor Kossuth a jobbágyok felszabadításáról beszélni kezdett, ő, mint konzervatív szellemű régi földesúr, nem igen volt valami meleg barátja a régi rend felforgatásának, — de mire Kossuth hatalmas beszéde végére ért, úgy elkapta őt is a lelkesedés tüze, hogy ő volt, a ki leghangosabban dörögte az éljént, s a legnagyobb örömmel segített kiáltani a jobbágyok felszabadítását.

A mint szerette a tüzes magyar szónoklatot, szerette szép magyar nyelvünk zenéjét akkor is, ha ritmusra, rimbe esengett. Öreg korában is örömet patogottatá néha a «Romlásnak indult hajdan erős magyar»-t. Petőfíre kissé nehezelt, a miért az alföldi rónaságot fölébe helyezte a Kárpátok fenyegekkel vadregényes tájának, s a csorbai tóért minden áldozatra kész Józsi bácsi sehogysem tudta megbecsülni, hogy valaki csak csodálja, amde ne szeresse a Tátravidek égbenyülő bérzeit...

A könnyen sértődő Petőfivel egy kis összekocczanása is volt, de Józsi bácsi kitűnő modorának és jóízű egyéniségének sikerült ezt is békésen elintézni.

Petőfi felvidéki útjában Tompa Mihály, akkor bejeli lelkész, kíséretében tett látogatást a sajó-gömöri kastélyban, hol a két költő a legszívesebben fogadtatásban részesült.

Fekete kávé után Józsi bácsi több gömöri úrral kártyázni kezdett. Petőfi egy darabig nézte, aztán sértődötten odaszólt Tompának:

— Miska, fogass. Menjünk.

Míg Tompa szó nélkül engedelmessé akart, Józsi bácsi szelid szemrehányással szólt Petőfinék:

— Ej, ej, Petőfi uram, ilyen hamar? Már el akarja hagyni házamat?

Petőfi visszavágja:

— Olyan házban nem maradhatok, a hol nem törődnek velem, s úgy kártyáznak, mintha itt se volnék.

Józsi bácsi nyugodtan felel:

— Már ebben a részben én házamat nem hiszem, hogy érthetné vád. Csakhogy én nálam az a szokás, hogy mindenki azt teszi, a mi jól esik, hogy senki sincs a másik terhére, mert, úgy gondolom, a vendég akkor érzi magát a legjobban, ha elefejt, hogy vendég, és úgy eszik, úgy iszik, úgy alszik, úgy pipál, úgy kártyázik, mintha otthon volna. No hát nincs ez így jól, Petőfi uram?

Erre megbékélt a költő, a kinek láthatóan tetszett a vendégszeretetek ez a magyarázata.

Szent-Ivány Károlyt, mint a fentebb elbeszélte megyegyűlési jelenetből is kiviláglik, nagyon szerette az öreg úr. Mivel tudta, hogy a sok reprezentációval járó házelnöki méltóság nagy pénzbe kerül, anyagilag is minduntalan segíteni szeretete volna önrzetes testvérét, a ki a világrt sem fogadott volna el tőle segítséget.

Egyszer Sajó-Gömörön négyezer pengő forintot szeretett volna «kölcsonözni» az elnök úrnak, de ez hevesen tiltakozott, mire Józsi bácsi cselhez folyamodva, Károly úr kabátja zsebébe csempesztte a bankókat.

Károly úr lassan elindult kifelé, s Józsi bácsi kimondhatatlan örömben volt és a nála tartózkodó Hevessy Bertalan barátjának diadalmas pillantások közben oda sügta:

— No, hazulról csak nem fogja visszaküldeni!

De Károly úr még nem ért az ajtóhoz, megfordult. Nem találta a keztyűjét. Sok keresés után végre valamelyik inas kérdézi Károly úrtól: hátha a kabátja zsebébe tette?

Károly úr, a mint belenyúl a zsebébe, hát csak érzi, hogy valami papírosfele ropp benne, kirántja és nyomban mindent megértve, szemrehányó tekintettel lecsapja a bankókat az asztalra, aztán morogva eltávozik.

Józsi bácsi pedig, mint a tetten ért gyermek, szomorúan sompolygott a másik szobába.

Nem csoda, ha az eredeti egyéniségű, szeretetreméltó öreg urat mindenki megszerette; s azok között, kik rokonszenvükkel kitüntették, ott találjuk József főherceget is egész fenséges családjával.

Erre a kitüntető kegyre mindig örömmel, büszkeséggel gondolt, s a sok toaszt között, a mit életében mondott, mindig legelőbb szeretettel és boldogsággal azt elegette, a melyet Alcsuthon tartott, mikor feleletképen József főherczeg hozzáintézett kegyes szavaira, azon kerést terjesztette Klotild főherczegné elé, egyezték bele, hogy a csorbai tó körül épített új sétányt Klotild-sétálynak nevezhesse el. Számos emléke között egyike volt a legnagyobb becsben tartottnak az a szeretettel megörözött ágacska, melyet József főherczeg maga szakított le fátján, s a legnagyobb örömmel segített kiáltani a jobbágyok felszabadítását.

Mikor még a mult év nyarán látogatásával ujo-lag megtisztelte Józsi bácsit a főherczeg, Klotild főherczegné és Erzsébet főherczegné Ó Fenségeikkel együtt, az öreg úr barátságos csorbai villájában, nem telt volna oly vigan a délután, ha sejtnei lehetett volna, hogy nem látják egymást többé viszont a Kárpátok égbenyülő bérzei tövében, s nem beszélgethetnek többé együtt a nagy palatinusról...

Hü kísérő társul mindig vele járó derűs humora Józsi bácsit még a halálos ágyán sem hagyta cserben. Apólját szomorú mosolygással Kuropatkinnak nevezte el. Mintha bizony azt akarta volna mondani, hogy hadvezért látja benne a halállal vívott elvesztett csatájában.

Igaz is, hogy ez volt Józsi bácsi egyedüli csatája, a melyből nem került ki győztesen.

HOGY HARCZOLNAK A JAPÁNOK?

Napoleon híres képe, a mint az austerlitz csatában táborkarától kísérve egy magaslatról szemlét tart katonái felett, körülötte tüzet okádó ágyúk, halálhörgésben vonagló sebesültek és paripák, füst és láng mindenütt — körülbelül ma is megfelel az átlagos felfogásnak valamely csata színhelyéről. Pedig ez az egész kép ma már csak a multé. A mai hadvezért nem ott kell keresnünk, a hová a régi csatá-festők képzelete állította, hanem asztalnál görnyedve, előtte a kiterített térkép, melyen apró zászlók jelzik a két ellenséges tábor hadállásait. Könyökénél a telefon, mely egyre csilingel, miközben fürgé újjak kötik össze a főhadiszállást a harcztér minden pontjával. Küldönczök és parancsörtsztek járnak ki s be, még a gyors-

író sem hiányzik, ki a vett üzenetet gyorsan papírra vesse s menten lekopogtassa a táviró-huzalon. A segédiztek másolatokat készítenek az üzenetekről s időbelylegővel látják el azokat, hogy az esetleges mulasztás és felelősség később meg legyen állapítható. Bizony minden avatatlant inkább hinné az első benyomás után, hogy valami bank-üzlet igazgatój iródjában van, mint egy tábor főhadiszállásán. Nem is sejt, hogy az asztalánál nyugodtan ülő hadvezér a hadjárat minden viszonyosságát percéről-perczéről átéli lelkében. Most azt hallja, hogy rohamát visszaverték s gyorsan segédszolgálatokra van szükség, majd arról értesül, hogy itt és ott a municzió fogyatékán van, az egyik hadosztályt szétszórta az ellenség, a másik két nap óta van élelem nélkül és így tovább; körülbelül 40 mérföldnyi homlokvonalon minden pont megköveteli a maga külön intézkedését.

Mert a most folyó háborúban voltak útközletek, a melyekben ilyen hosszú harcvezonalban állott szemben egymással a két ellenséges tábor. Ezen természetesen nem azt kell érteni, hogy a kifejlődött harcvezonal minden pontján egy időben és egyaránt harcoltak. De még harmincz év előtt is lehetetlennek gondolta volna mindenki csak a taktikai érintkezés fenntartását is ily messzeségben a csapatok közt. Ezt csak a telefon és a távírta tette lehetővé: csak ezóta történéhetik meg az, a mi pl. a Liao-Jang körüli csatában, hogy egészen különböző csapatok legalább öt-hat összecsapásban vegyenek egy időben részt, sokszor több mérföldnyi távolságban egymástól.

Régen az egész harcmező feltárult a vezénylő parancsnok szemei előtt, ki egy tekintetre láthatta, milyen fordulatot vesz az ütközet. Ma azonban a messzehordó fegyverek mindegyre fokozódó tökéletességgel egészen más helyzetet teremtett. A mai hadseregek már jelentékeny kárt tudnak egymásban tenni oly távolságokról, melyek még a messzelátó is alig hogy meg-megkülönböztethetők. Kuropatkín a liao-jangi kemény ütközetben, mikor a helyzet seregére nézve a legválságosabbra fordult, az ágya fejénél felállított telefon mellett pihent, ha ugyan pihent, s onnan kísérte figyelemmel Oyama mozdulatait, s intézte az ellentámadást, mely majdnem elvágta Kuroki hadseregét a japán főhadisereg-től. Persze a szintén éber Oyama hamar észrevette ellenfele tervét s még idejében elegendő csapatot tudott összpontosítani a fenyegetett ponton, hogy meghiusítsa a mozdulatot s helyreállítsa az összeköttetést jobb szárnyával.

Mi tagadása benne, az orosz-japán háború eredményei, melyekre oly feszülten várt a katonai világ, alaposan keresztülhúzták az eddigi számításokat. Emlékeztünk rá, milyen biztosra vették pár évvel ezelőtt az úgynevezett szakkörök, hogy a jövő háborúja első sorban rövidségével fog az eddigiektől különbözni s a hadi kocka igen gyorsan fog benne eldőlni. Nos hát, ennek ép az ellenkezője bizonyult igaznak. Eddig három napi harc is elég volt a seregek kimerítésére, a most folyó háború alatt láttunk ütközeteket, a melyek tíz napon át tartottak szünet nélkül — igaz, hogy nem mindig ugyanazon csapatok közt. Ezt is a harcvezonal rendkívüli kiterjedése okozza, a mely csökkenti a harcmező egyik részén szenvedett vereség demoralizáló hatását a csapatok többi részére, úgy hogy egy általános pánik ma már nem is képzelhető. Aztán meg ugyane körülmény lehetővé teszi a taktikai műveletekbe belevont nagy távolságok következtében a részleges vereséget szenvedett csapatok gyors összevonását és rendezését még a döntő csapás előtt.

Ez természetesen módosította a hadsereg ellátásában követt eddigi rendszert is. Eddig a katona élelemmel és municzióval elegendőleg felszerelve vonult a harcra. Ki gondolta volna, hogy jön idő, mikor szükségessé fog válni a csapatoknak löszrel, élelemmel ismételtlen való ellátása, a nélkül, hogy a harcvezonalból kivonassanak? Pedig ez történt; a municziós és élelmezési csapatok ma már maguk is belejutottak a tűzvezonalba. Liao-Jangnál például az oroszok társzekeret ismételtlen abba a helyzetbe jutottak, hogy erős ágyútűz alatt voltak kénytelenek löszert és élelmet osztani ki a harczó katonáknak.

Különbözik az óriási municzió-szükséglet egyik legjellemzetesebb vonása a mai háborúnak. Több municzió fogyott el Mandzsuriában egy nap alatt, mint az egész spanyol-amerikai háborúban. Az orosz katona százhusz töltényt visz magával a harcra s ez alig elég egy napra, ha komolyan szorongatják. Liao-Jangnál némely orosz ezred 800-nál is több töltényt fogyasztott emberenként. Tudnunk kell, hogy az orosz hadsereg szervezetében egy-egy ember rendes készlete 422 töltény a gyalogságnál s még kevesebb a lovascsapatoknál. Ép ilyen nagy volt a fogyasztás a tüzérségnél is. Liao-Jangnál némely orosz üteg ágyunként több mint 600 lövést tett, holott a tábori tüzérség egyenként csak 108—150 lövést visz magával, az ágyú minősége szerint, míg az összes látható készlet az ágyúparkokkal együtt körülbelül 475 lövedék ágyunként.

Mik azok a tanulságok már most, melyek a japán-orosz háború tapasztalataiból a jövő hadviselésre vonatkozólag levonhatók? Először is szakítanunk kell az elötléttel, mintha a gyalogság szerepének fontossága bármi tekintetben is csökkent volna. Semmiben sem támogatja ezt a föltevést a most folyó háború. A gyalogság ma is gerince a hadseregek s az egyetlen fegyvernem, mely döntő eredményeket képes elérni. Csak taktikája változott annyiban, hogy a korábbi zárt formációkat mindinkább hátrébe szorítja az úgynevezett «kifejlett vonalú taktika». Ma már a gyalogság nem küzd vállat vállnak vetve, hanem minél szétszórtabban, hogy lehető rosz célpontot szolgálhasson a modern fegyverek romboló és pontos tüzelésének. A dél-afrikai háborúban legfőbb próbáját állotta ki ez a rendszer a boerok hasonlíthatatlan ügyességében. A kérdés csak az, hogy mily határig fejleszhető ez a taktika a nélkül, hogy a csapatok feletti ellenőrzés kockázatát szenvedje. Igaz, hogy a modern harcra ma már inkább irányításra, mint vezetésre szorult, sőt ha jól van kiképezve, teljesen nélkülözheti is a látható vezetést.

Ne tévesztjük ezt azonban össze azzal az általános nézetrel, melynek különösen a boer háború adott tápot, mintha a modern hadviselés különösebben az egyéni kezdemény érvényesülésének engedne nagyobb tért. A személyes elhatározási képesség nagy előny a katonánál, de a mai háborúk sokkal nagyobb méretek közt mozognak, semhogy ennek a tulajdonságnak különösebben irányban kedvezzen. Ma a katonák ritkán tudják még csak azt is, hogy közvetlen szomszédságukban mi történik. Nem mindig láthatják meg az ellenséget sem, melyre tüzelnek, s ha láthatják, akkor sem lehet rájuk bízni az oly fontos dolgokat, mint pl. az irány és távolság megállapítása. Magukra hagyva hamar kimerítenék municziójukat s talán igen sok esetben saját embereikre lövöldözönek. Mert a csapatok egyenruházata is ma már annyira hasonló, hogy 500 méterről is bajos megkülönböztetni a jó barátot az ellenségtől, pedig nagyobb csapattestek ritkán kerülnek egymással nagyobb közelségbe.

Az igazság az, hogy ágyút és fegyvert ma inkább általános eredményeknek a czélja kell hogy vezessen, azért az irány meghatározása csak a tiszték feladata lehet. Sőt még a csapat-alsziszteknek is követniök kell parancsaikban a főbb tisztek utasításait, kik a harcztér illető részének egész helyzetét ismerik s be vannak avatva a czél elérésére szolgáló egész tervbe. Ép ezért ma inkább, mint valaha szükség van a tisztekre a háborúban s nagyobb súly fektetendő mint valaha arra is, hogy jól legyenek fedezve. A japánok ebben is kitűnően vannak iskolázva s rendkívül óvatosak e tekintetben.

A füstnélküli lőporok két látható eredménye van. Először, hogy a csapatok taktikai kezelését lényegesen megkönnyíti, mert a tiszték így folytonosan szemök előtt láthatják a vezénylőkre bízott csapatot, a másik eredmény azonban éppen ellenkező, hogy t. i. a magasabb parancsnokok nem kísérhetik többé a füst után figyelemmel a különböző hadállásokat és a harc fejlődését, s így e tekintetben más eszközre szorulnak.

Nem hozott lényeges új tanulságot a most folyó háború a szuronyok térlekes tekintetében, ellenben megerősítette a lovasság szerepe hátrébe szorulása felől régóta táplált nézeteket. A modern fegyverek lerombolták az egykor oly féltelmes fegyvernem gyakorlati czélszerűségébe vetett hitet. Az igaz, hogy sem a japán, sem az orosz hadsereg nem tünik ki lovasságával va-

lami nagyon. Természetesen ez nem érinti a lovasság megbecsülhetetlen értékét a földérintő és biztosítási szolgálatban, de a kard és lándzsa kiszorítására való hajlandóság mindinkább igazolást látszik nyerni.

A tüzéség jelentőségét természetesen még jobban emeli az ágyuknak és lövegeknek a francia-német háború óta elért nagyobb hordképessége, gyorsabb tüzelőképessége s javított szerkezete. A jelenlegi japán háborúban használt tábori ágyuk négy angol mérföldre hordnak s az oroszoké még valamivel messzebb. Am az ütegparancsnokok önálló föllépésére alig nyílik tér. Katonai mérnökök jelölik ki a tüzéség helyét a terepviszonyok és az akció terve gondos megfontolása után, azután törzstisztek állítják fel az ütegeket, lehetőleg védett helyzetben s a működési tér minél szélesebb biztosításával, azután részletes utasításokat adnak a

változik. Nincs többé tömeges menetelés a harctéren, a csapatok lehetőleg szétszórtan vonulnak fel, lassan s minden rejtékely gondos felhasználásával nyomulnak előre. Hála a kis kaliberű fegyvereknek s az antiszeptikus golyóknak, a régebben végzetesnek bizonyult sebek ma már csak harcképtelenné tesznek s olyan sebeket, melyek eddig harcképtelenné tették, ma már föl sem vesznek a katonák az ütközet hevében. Az elverések esete a lehető legcsekélyebbre szállott alá, mióta a katonák a vérzés elállítására az «első segély» eszközével el vannak látva. Oly sebek, melyek eddig lefektették az embert, ma még meghagynak annyi erőt neki, hogy az ütközetből saját lábán elvonulhasson. Az orvosok észleletei lábán elvonulhasson. Az orvosok észleletei azt mutatják, hogy a sebesülteknek ötven százaléka egy hónap alatt helyre áll s ezren és ezren heverik ki egy hét alatt kapott sebeket.

Hajnal, Halál, Beteg stb. Uglátszik, hogy őseink nem igen válogattak benne, milyen nevet adjanak az újszülöttnak, vagy egész természetesen találták ezt, a mi ma már visszatetsző, vagy különösen tűnik fel. Még a mai arabok is szeretik az ilyes neveket, pl. a tavaly sokat emlegetett marokkói felkelő vezér Bu-Hamara neve nem mást jelent, mint: számárfa. Nagy mesterek az angol földművesek a négyártásban. Sokan arra törekednek, hogy a keresztnevét valami szép, jót jelentésű, mert ez hitük szerint befolyással lehet az illető gyermek életpályájára is. Így csinálnak aztán efféle neveket: Hit, Remény, Szeretet, Boldogság, Alázatosság. De a vallás is nagy szerepet játszik a névadásban, a biblia csaknem minden nevezetesebb alakja előkerül, sőt akad, a ki egész kegyes mondatot használ keresztnevét gyanánt. Például egy földműves ezt a nevet adta újszülöttnének: «If-Christ-had not died-for-you-you-would-have-been-damned»; a mi magyarul ezt teszi: «Ha Krisztus érted meg nem halt volna, elkárhoznál».

AZ ELSŐ MAGYAR NÉPKÉPVISELETI ORSZÁGGYŰLÉS MEGNYITÁSA 1848 JULIUS 5-ÉN.

A KORONÁZÁS 1867 JUNIUS 8-ÁN.

Divald Károly fényképe.

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERMÉNEK FALFESTMÉNYEI VAJDA ZSIGMONDTÓL.

ezélpont, a távolság, a használandó lövedékek, stb. tárgyában. Az ütegparancsnokok egyszerűen ellenőrzik a vett utasítások végrehajtását, az idő, gyorsaság, cél és távolság szempontjából. Az ágyútűz hatását külön e célra rendelt tiszték figyelik meg, kik a harctér különböző pontjain vannak felállítva s állandó telefon-összeköttetésben állnak a fővezénnyel.

Azt is valószínűvé tette a japán háború, hogy a jövő ágyúja a kis kaliberű, messzebb hordtábori ágyú lesz. A mai 3-2—3-6 hüvelyk kaliberű ágyútypus kaliberének 2-5 hüvelykre csökkentésével nagyobb gyorsaság lesz elérhető. Mindinkább tért foglal az a nézet, hogy a háborúban kevesebb hatást tesznek a hosszabb időközökben ismétlődő nagyobb lövedékek, mint a gyorsabb egymástutánban következő kisebbek.

Mind a mellett alaptalan az a nézet, mintha a mai háborúban az emberi élet kockázata nagyobb volna, viszonyítva az ütközetek tartamához, mint ezelőtt. Nem mintha a mai ismétlődő fegyvereknek, gépágyúknak és robbanó-lövedégeknek nagyobb romboló hatása nem volna, hanem mert a fegyverek tökéletesedésével a taktika is

Még a robbanó-lövegek is sokat veszítenek veszedelmességükből azáltal, hogy oly apró darabokra robbannak, melyek már pár lábnyi távolságban is kevés kárt okoznak. Csak a shrapnelek igazán veszedelmesek.

Általában azt lehet mondani, hogy a japán háború bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy a jövő háborúja egyfelől túlnyomólag technikai feladat, másfelől pedig kevésbé kegyetlen lesz, mint hajdan volt. V.

EGYVELEG.

* A keresztnevek. A nálunk leggyakrabban használt keresztnevek nagyjából görögök, vagy héberből származnak s ezek jelentése többnyire még is magyarázható pl. István—kiszorítás, Sámuel—hall meg Isten, de már a kevés magyar eredetű név is látszó keresztnevet: Gyula, Árpád, Zoltán, stb. egykori jelentése homályos, míg a magyarok gondolt Béla név nyilván szláv és fehért jelent. Egyébiránt sok hajdan használt személynév, melyeknek jelentése is nyilvánvaló volt, ma már kiveszett, pl.

* A világ legdrágább élifája a londoni City (belváros) egyik népes utcájában áll. A fa által elfoglalt terület évenként 6000 korona bért jövedelmezne, mely összeg 180 ezer korona tőkének felel meg.

* Nagyértékű könyv. A Devonshire herceg birtokában levő Claude Lorraine: «Az igazság könyve» című kötetért a British Museum igazgatósága 480 ezer koronát ígért, az ajánlatot azonban a herceg nem fogadta el.

* Hivatalos statisztikai kimutatások szerint Oroszországban 17 millió hat és tizenenny év közötti gyermek van, kik semmiféle nevelésben sem részesülnek.

* Lóhús-fogyasztás Párisban. Az 1871-iki ostromzár előtt Párisban évenként alig ezer ló került a mészárszékre. A mult 1904-ik évben pedig már 36,091 darab lovat mértek ki. A nemrég épült lóhús-vágóhid 400 ezer frankba került.

* A párisi központi zálogházban 1859 óta egy elefántcsont fogantyús sétabotot őriznek. Ezt a botot 1859-ben nagy frankra becsülték, mely összeg után a bot tulajdonosa 45 év óta rendszeresen megfizeti a kamatot.

KOSSUTH SZOBRA ZSOMBOLYÁN. — Kallós Ede szoborműve.

A ZSOMBOLYAI KOSSUTH-SZOBOR.

Torontálmegye nagyközsége, Zombolya szép ércszobrot állított Kossuth Lajosnak, s lelkes ünnepélyen avatta föl június 29-ikén. A tiszta sváb község ünnepére összegyűlt még a távolabbi környék magyar, sváb és szerb lakossága, is, s gyalog, kocsin érkezett a borult, nedves reggeli órákban. Zombolya ünnepi díszben fogadta vendégül a Délvidék nagyrészenek polgárságát, Kossuth Lajos fiát, ki több képviselővel együtt érkezett. Zászlók lengtek mindenfelé, virágokat tettek az ablakokba. A község előtt díszkaput állítottak lombokból, zászlókkal.

Reggel hat óraker a városi zenekar a Rákóczi- és Kossuth-indulóval járta be az utcákat. Talpon volt már mindenki; a községet egyenruhás polgári őrségek és lövészcapatok járták be, a kirakatokban pedig nemzeti színű jelvények között Kossuth Lajos arcképe volt látható. A polgárság nemzeti színű kokárdákkal, a zombolyai leányok pedig aranyhímzésű fehér ruhában gyülekeztek az ünnepélyre. A vasútnál nagy tömeg várta a képviselőket a környék festői viseletében. Nyolczvan lovasból álló bandérium adta meg a különös díszet. Reggel hét óraker érkezett meg a szegedi vonat. Kossuth Ferenc társaságában sokan jöttek; a képviselők közül: Bartha Miklós, Gulner Gyula, Steiner Ferenc, Laehne Hugó, Molnár Albert, Szunyogh Mihály, Kovács Ernő, Samassa János, Nagy Emil, Kun Árpád. Hosszantartó éljenzés hangzott. Kossuth Ferencet Hepp Mátyás, az ünnepet rendező bizottság, Várnay Imre, a helybeli függetlenségi párt és Feitz János bíró a község nevében üdvözölte; Hepp Katica pedig a zombolyai asszonyok és lányok nevében bokréttát adott át. Kossuth megindultan válaszolt, örömet tolmácsolva, hogy szeretett német ajku polgártársai körében ünnepelheti édes atyja emlékét. Már ekkor megeredt az eső, de a nagy tömeg folytonos éljenzés közt kísérete a városba a vendégeket. Kossuth a felvirágozott négyfogatu kocsin Várnay elnök házához hajtattott, a hol a környékbeli pártkörök, egyletek küldöttségeit fogadta.

A község háza előtt gyülekezett most a sokaság a községi díszgyűlésre, melyre a képviselők is megjelentek. Feitz János indítványára egyhangúlag elhatározták, hogy e nap emlékét megörökítsék a jegyzőkönyvben. Dobpergés közt adták tudtúl a határozatot a künlévőknek. Most a templomba vonultak, hol Csicsák Imre plebános fogadta a vendégeket, a nagy misét pedig Franck József szegedi piarista tanár mondta. A templomtól indultak aztán a pályaudvar mellett levő feldíszített parkba, a hol a szobor áll. Várnay Imre mondott itt beszédet, miközben lehullt a lepel a szoborról nagy éljenzés közt. Egszerű, izléses talpazaton áll Kossuth Lajos bronzba öntött mellszobra, Kallós Ede művészi munkája, mely Kossuthot a negyvennyolczas években tünteti föl. Bertalan Gyula tanár, a szobor-bizottság titkára, dr. Bartha György szegedi piarista tanár, Steiner

let vált romhalmazzá, a szilárdabb házak megrepedeztek, a templomok, középületek is megsérültek. A lakosság becsülése szerint legalább is kétszázra rüg a halottak száma s a sebesültek közül is igen sokan elpusztultak, mert nem lehetett nekik kellő ápolást nyújtani: a kórház nagy része is rombadólt s a pusztulás okozta kétségbeesztő nyomor, a legszükségesebb dolgokban beállott hiány sem engedte a betegek megfelelő ápolását. A pusztulást tetézte az, hogy a földrengés után felhőszakadászerű zápor eredt meg s a lakosság, mely a veszedelem elől a szabadba menekült, ki volt téve a viharoknak. A katonaság csak kevés sátrat tudott a hajléktalanok számára átengedni s építési anyag sem volt, hogy barakkokat lehetett volna állítani.

A nagy csapás után megkezdődött a segélyezés munkája, melyben a vezetést az ottani osztrák-magyar főkonzulátus vitte. Királyunk 25,000 frankot küldött a károsultaknak, nagyobb összeget adott a szultán is. A főkonzulátus intézkedett, hogy az osztrák-magyar hajók építési anyagot szállítsanak a városba s egyuttal pénzt is osztogat naponként a szűkölködők közt. A főkonzulátus a «Budapesti Hírlap» szerkesztősége útján több érdekes fényképfelvetelt bocsátott rendelkezésünkre a földrengés pusztításáról, a melyeket mai számunkban közlünk.

JÓZSEF FŐHERCEG A KALOTASZEGI HÁZRÓL.

Közi Gyarmathy Zsigáné.

Az 1896-dik országos kiállítás előtt is érdeklődött József főherceg Kalotaszeg iránt, hiszen ő írta ezt is: «Magyar hazánknak, a természet vadregényes szépségeivel felruházott délkeleti határán a Havasok alján terjed egy kies, de alig ismert lapály, melynek fenyevesei között egy szorgalmas munkában kitartó, de szegény nép él elrejtve a haza és nagy világ szemei elől. E vidék Kalotaszeg, a nép munkája a ritka szép, díszes varrottas. Ott már le van alapkövé téve a jelen és jövő nemzedék boldogságának. A nagy világ már is kezd tudomást venni Kalotaszegről és derék, munkás magyar népéről...» Hogy kezd tudomást venni, azt ez a nép épen a József főherceg családjának és a mi feledhetetlen Erzsébet királynénknak köszönheti, mert a nagy magyar királyné és a magyar főherceg áldott jóságú felesége, Klo-

A SZKUTARI-I FÖLDRENGÉS.

Albánia egyik legfőbb kereskedelmi központját, Szkutarit június első napján kora reggel ritka pusztító erejű földrengés érte, a mely rendkívüli károkat okozott. Számítalan épü-

A ZSOMBOLYAI KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSE. — Jelfy Gyula fényképe.

Ments Juliska a szegedi leányok nevében beszédet mond. (Az emelvény előtt Kossuth Ferenc és az ünnepélyen jelen volt függetlenségi képviselők láthatók.)

A KALEVALA ELŐADÁSÁBÓL.

(Kovács Ábel, Liiola György, Herrmann Juliska és Laszók Lajos öfönny jelmezekben.)

tild főhercegné pártolta és terjesztette legelőbb e vidék népének ősi munkáját.

Midőn a kiállítási «fal» elkészült és a mi főhercegné ellátogatott oda és beszédbe eredt a ház őrével, Kador Pistával, az nem győzte előttem dicsegni:

— Bizony isten épen úgy beszél, mint mi. Már azok a többi urak olyanokat kérdeznek, mintha nem is lennének magyarok; de József főhercegné mintha köztünk született volna.

Aztán hűségesen elmondta Kador Pista, miket tudakozott a fenség, mily izenetet küldött. Egy reggel, midőn a kalotaszegi házukba mentem, alig léptem be az udvarra, Kador Pista megdöbbszött arczaal, fejét csóválva jött elém:

— Hiba esett instálom!
— Tán nem, Pista? Különben mondd el, mi-ben vagy így megbotránkozva?

Pista a kalotaszegi ember módjára, nem vágott egyenesen a dolognak; talán sejtetni akarta velem is, hogy a «hibában» részes vagyok? Végre aztán megtudtam a dolgot.

József főhercegné ismét ellátogatott a mi házukhoz; de nem ment be a szobába, mint máskor, hanem az udvaron nézett szét és egyszer csak azt mondta:

— Hiba van!
Pista kérdezte megütődve:
— Mi-ben, instálom alában?

— Hát abban, hogy elmaradt valami; maga oda való, még sem tudja, mi maradt el a házról? Hát úgy-e, ebben a házban lakodalmat tartanak? Híszzen menyasszony van oda benn és a háztetőn még sincs fényföld, menyasszony-ág!

Pistának erre úgy a szívébe dobbant, hogy felelni sem tudott mást, minthogy:

— Igaz, instálom.
De nekem már megjegyezte:
— Bizony, instálom, csak nagy dolog is, hogy mi, a kik ott születünk, azt nem vettük észre és József főhercegné tüstént meglátta!

Hát a ki így ismeri egy távoli vidék szokásait, az jeles ethnográfus. És a ki megérzi, hogy a kalotaszegi háztetőről hiányzik az a galyacska, melyből a menyasszony boldogsága hajtott ki, az mindent velünk érzett, az Isten kegyelméből való magyar ember volt.

A SVÉD TRÓNÖRÖKÖS FIÁNAK ESKÜVŐJE.

Azokban a napokban, melyekben a skandináv-félsziget két testvérállamában a legnagyobb izgalmat okozta Norvégia elválási szándéka, az angol udvarnál nagy családi ünnepre készültek: Margit connaughti hercegnőnek, VII. Edvárd király unokahugának esküvőjére a svéd trónörökös legidősebb fiával, Gusztáv Adolf herceggel. Mikor a fiatal pár eljegyzését ünnepelték, a völégényre két korona várt, — azóta egyik országa, Norvégia, megbontotta az állami közösséget s más uralkodót keres.

Az esküvőt június 15-ikén tartották a windsori kastélyban, a Szent György-kápolnában, azzal a hagyományos ünnepélyességgel, a mely az angol udvari ünnepélyeket jellemzi. A kápolna maga is a góthikus építkezés valóságos remeke. Az esketésen jelen volt VII. Edvárd király, Alexandra királynő s az uralkodó-család többi tagjai, nem különben a völégény szülei: Oszkár Gusztáv Adolf herceg trónörökös neje, Viktória badeni hercegnő s több svéd királyi herceg és hercegnő. A fejedelmi hölgyek fényes öltözékei általános feltűnést keltettek; a királyné sötét színű, opálszerű fényű ruhában volt, a térdszalagrend szalagjával keblén. A menyasszonyt atyja, a connaughti herceg vezette a templomba, menyasszonyi ruhája elefántesont-színű selyem volt, az irlandi hölgyek által ajándékozott csipkével; fátyolára neve kezdőbetűi s egy korona voltak hímelve. Ékszer nem volt rajta egyéb, mint egy gyöngy-sor, mely egykor dedányiáé, Viktória királynőé volt. Nyoszolyó-lányai: nővére, Patricia connaughti hercegnő, Mary hercegnő, a walesi herceg kis leánya, Battenberg Ena hercegnő és Beatrix szász-koburg-góthai hercegnő Irish-blue kék ruhában voltak, míg a völégény a svéd huszártisztek egyenruháját vette magára, összes rendjeleivel. Az ifjú párt a canterbury-i érsek eskette. A fényes ünnepély után az ifjú házaspár Saigtonba, a connaughti herceg egyik vidéki kastélyába utazott s ott töltik a mézesheketet.

KALEVALA-EST A MAGYAR NEMZETI MÚZEUMBAN.

A Magyar Néprajzi Társaság legutóbbi bemutató ülésén Vikár Béla új Kalevala-fordításának elkészültét ülte meg, szokatlanul nagy érdeklődés közepett.

Elsőben is Hermann Antal dr., a társaság titkára tartott felolvasást Vikár munkájáról, méltatva annak jelentőségét általános irodalmi és különösen néprajzi szempontból. A Kalevala, mint a velünk nyelvrokosságban levő művelt finn nép ősműjének színes, gazdag képe s egész érzelmi világának leghűbb kifejezése minket más nemzeteknél jobban érdekel. Vikár 20 évig dolgozott az eposz fordításán, félévi tanulmányútát tett érte Finnországban (1889—90), hogy a népet és földet is megismerje, ezenkívül pedig folyton foglalkozott a magyar nyelv hagyományainak gyűjtésével, hogy a fordítás kívánta feltételeket minden irányban megszerezze. Így sikerült Hermann szerint elérnie azt, hogy munkája minden más nyelvű kiváló fordításnak felelje áll.

Ezután maga a fordító lépett a felolvasó asztalhoz és finnországi útjáról tartott bevezető előadás után bemutatta a Kalevalának egyik legszebb részletét, azt, mely a *kannel* (hárfa) feltalálásáról szól. Vajnámojnen, a Kalevala főhőse, osukacsontból készíti az első kannelt és midőn megszólaltatja csodás találmányát, az egész természetet elbűvölő dalával és játékaival:

Nem volt ott a rengetegben
Állat, négy lábón szaladó,
Patán szerzte száguldozó,
A ki nem jött hallania,
Víg örömet vallania.
Nem volt ottan állat olyan,
Nem volt vízben viczkádozó,
Hat úszószárnyon haladó
Hal, a jobbák közül való,
A ki nem jött hallania,
Víg örömet vallania.

Maguk az istenek is gyönyörködve hallgatták:

Oly csodálatos az ének,
Dala oly varázs a vének.

A nagy tetszést aratót felolvasás kapcsán bemutatta Vikár azt a régi finn hárfát is, melyet a Magyar Nemzeti Múzeum számára ajándékoló kapott egy finn parasztól, a kinek családjában mint ősi örökséget őrizték. Ennek a hárfának az est további részében is szerepe volt. Körülötte forgott az a jelenet, melyet ezután a Kalevala népies előadásmodjának bemutatása czéljából adtak elő ugyesen rögtönzött néprajzi háttérrel. Itt egy fiatal hölgy, Hermann Juliska kisasszony elszavalta a Kalevalából a ház és háztáj megadálását (43. ének), majd pedig dalra hívta fel a többi szereplőket. A felhívásnak engedve Laszók Ernő polgári iskolai tanár előbb elmondta a fából készült kannel történetét a Kalevala szerint, majd pedig felhívta a hárfát a hölgy hajával, megpendítette rajta egyikét azon ősi dallamoknak (Vikár gyűjtéséből), melyek a Kalevalát éneklék; a zene hangjaira pedig két más fiatal ember: Liiola György, a közfűnk letelepedett finn szobrász, és Kovács Ábel élénkeltek a Kalevala néhány sorát finnül és magyarul, a hagyományos mód szerint összefogózkodva s a dal ritmusára egymással szemben hajlongva. Figyelmet keltettek az őfűnn jelmezek, melyeket a közreműködők viseltek; ezeket az archeologiai leletekből rekonstruált szép jelmezeket Helsingforsból Heikel O. dr. küldötte meg. Az érdekes mutatót megisméltették. Utána Laszók E. a Kalevala záró-énekét szavalta el; végül ugyan néhány újabb finn népdalt énekelte Vikár Z. György zongorakísérete mellett.

Az egész est igen szépen sikerült s az érdeklődésre való tekintettel ózskor meg fogja ismételni a társaság.

CSERMELY.

Szikla keblében születtem,
Fenyvek álltak őrt felettem.
Csevegő kis csermely,
Indulok nagy útra,
Elhagytam bölcsőmet
Sohse látom újra.

Erdők között a sík földig
Velem senki sem törődik,
Vad virág belőlem
Magát loosogatja,
Röpke dalos madár
Szomját oltogatja.

Jövőről szép álmot szövök,
Utamban csak nővök, nővök!

Ölébe fogad sok
Idősebb testvérem,
Együtt futok velök,
Mig czélotomat érem.

Bár a hosszú pálya mentén
Nevemet is rég elvesztém:
Ott hat létem, erőm
A tömeg árjában,
Meg nem semmisülök,
Nem élek hiában.

S mikor a hab habra torlik,
Dunánk a tengerbe omlik
S felette a haza
Bücsűfénye ragyog:
Diadallal érzem,
Hogy én is ott vagyok.

Lévay József.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» júliusi füzetében az előbbieken megindult nagyobb közleményeket folytatja, részben pedig új czikkeket közöl. Első helyen egy névtelen író ismerteti a «Revue des deux Mondes» egy érdekes tanulmányát a hadi technika újabb fejlődéséről. Hegedűs Loránt a dunántúli kivándorlásról s a szlavonai magyar-ágról szóló nagyobb tanulmányának itt megjelenő második közleménye a kivándorlás visszahatásáról, a dunántúli kivándorlás okairól s a munkabér kérdésétől szól; ezután a szlavonai magyarságot és helyzetét tárgyalja, személyes tapasztalatok s a tárgyával kapcsolatban levő kérdések alapos ismeretével. Jóbb Lajos befejezi «Millerand műve» című értekezését az első szociálista miniszter munkásságáról. Návay Lajos a mezőgazdasági munkás- és segélypénztár üdvös munkájáról s hatásáról számol be terjedelmesebb fejtegetésben, melynek a füzet most első részét közli. A szépirodalmi közlemények során olvasható *Palapenko* «a maga emberségéből» című orosz regényének folytatása *Ambrozosics* Dezső fordításában, *Lévay Józsefnek* «Csermely» című szép költeménye, melyet lapunkba is átveszünk, s Heine «A sellők» című költeményének fordítása *Lehr* Alberttől. Szabó Károly Sand George társadalmi eszméit ismerteti a hátrahagyott irataiból most megjelent kötet alapján, egy névtelen író pedig hírlapi támadásokkal szemben védelmébe veszi az Akadémia-nak a pályadíjak ügyében tanusított eljárását. Az «Értesítő» rovat *Jórné Draskóczy* Ilma verskötetéről, egy német nyelven megjelent irlandi költő gyűjteményéről s Brunetiére új francia irodalomtörténeti művének első kötetéről közöl ismertetőt. A «Budapesti Szemle» *Gyulai* Pál szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában minden hó elsején jelen meg; előfizetési ára félévre 12 korona, egyes füzet ára 2 korona.

Sándor Kálmán: «Hulló levelek»; Budapest, 1905. Csinos kiállítás verses kötetek, mely nem lép fel nagy igénynyel, nem is árul el valami erőteljes, új utakat nyitó egyniségét. Egyedül tárgya a szerelem és pedig — a mi fiatal embernél feltűnik s nyilván eredetiség és modernség jele akar lenni — nem magát a szerelem éneki, hanem elmulását, a kiábrándulást s a nyomában járó fanyar, keserű érzést. Hogy milyen volt az a szerelem, melynek romjait rimekbe foglalja, arról nem tudunk meg többet néhány általánosságnál; a versek nem rajzolják meg sem a hűtlen kedves körvonalaát, sem a szerző lelkébe nem nyitnak ablakot, melyen benézhetnénk. Ezért nem is hiszszük, vagy legalább csak elvétve hiszszük el ennek az érzésnek valóságát, legtöbbször bizonyos csínáltságot érzünk, mintha a verseket a szerzőnek nem a szíve, hanem csak a becsvágya sugallta volna. Ezt a benyomást fokozza az is, hogy épen nincs valami gazdag kép- és szinkészlete; ugyanazokkal a többé-kevésbé kopottas színekkel lépten-nyomon találkozunk, egész az unalomig. A mi a szerző tehetségében való hitünket fölkelte és fentartja, az nem is a kötetke átlagos értéke, hanem inkább egy-két csinosabb, frissebb hangulatú vers s a sok közepszerű vagy annál is gyöngébb között. A kötet ára 2 korona. Mutatónyul a következő kis versecskét közöljük belőle:

Fűt.

Irtam hozzád zengő verseket,
Szerelmünknek mégis vége lett!
Holdsugaras nyári éjjelen
Ablakod már meg nem zörgetem!
Balgaság volt, semmi más egyéb,
S elfeledjük, mint egy bús mesét!

Battenberg Ena hercegnő. Gusztáv Adolf herceg. Patricia connaughti hercegnő.

Beatrix szász-koburgi hercegnő. Mary walesi hercegnő. Margit hercegnő, a menyasszony.

GUSZTÁV ADOLF SVÉD HERCEG ÉS MENYASSZONYA A KOSZORÚS LÁNYOKKAL.

Mért mondjam, hogy míg ajkam nevet,
A lelke meg együtt sír veled!

S hozzád, mint a költőzö madár,
Távolból is vissza-visszajár.

«Verőfényes emberek». Ez alatt a czím alatt tizenöt rövid elbeszélést gyűjtötte egy kötetbe Kiss Menyhért. Fialatos, ideálimusában még meg nem békített lélekkel vannak az elbeszélések írva s az olvasóban rokonszenvet keltenek szerzőjük iránt. Falusi és kisvárosi környezetben ifjú emberek apró szerelmi dolgait beszél el derűs hangon, idillikus színezettel. Az első szerelem ébredése és boldog mámore a legkedvesebb tárgya, hangja attól melegsik meg legjobban. Az elbeszélő formának még nem eléggé mestere sok nehézségség, valószínűtlenség, sőt néha naivitás is akad az elbeszélésekben, de van figyelemre méltó érzék a lelki állapotok rajza s a népelet jelenségei iránt. A kötet a Singer és Wolfner czég bizományakép jelent meg s ára 2 korona.

Két amerikai könyv. Újabbban Európában is sok olvasóra talált két amerikai könyv, melyek mulató, humorisztikus formában sok komoly tanulságot nyújtanak az amerikai üzleti világ titkaiból. Az egyik, G. H. Lorimer műve «Egy dollárkirály levelei fiához» cziművel egy nyers, nem nagyon mévelt, de nagyon élelmes s az üzlethez értő chicagói disznókereskedő intelmeit foglalja magában, melyeket fiához írt, hogy az üzletbe bevezesse, megtanítsa arra, mit kell tenni s mit nem szabad tenni, hogy az ember boldoguljon. E könyv hatása alatt, mintegy válaszképpen jelent meg Ch. E. Merriman műve: «A dollárkirály levelei papájához», a melyben a fiú hasonló hangon fejt ki a maga fejlettebb méveltségre való nézetét. A két könyvből nagyon sokat megtanulhat az olvasó az amerikai nagy vagyonok keletkezéséről, az amerikai üzleti életéről s általában a tengeren túli nagy közlérságot társadalmi viszonyairól. E mellett szórakozást is talál bennük, mert mulatságosan, élénken vannak írva. Mindkét munka most magyarul is megjelent a Budapesti Hírlap könyvkiadóvállalatában, ára mindegyiknek négy korona.

Petrarca «Szózat»-ja és egyik latin költői levele» cziművel jelent meg Hegedűs István egyik akadémiai felolvasása az első osztály értekezései során. Tartalmas bevezetés után adja a nagy olasz költő híres 16-ik canzonejának s Sienai Aeneasához írt költői levelének fordítását. Ára 50 fillér.

Albius Tibullus, a nagy római elegia-költő műveit, pontos szövegkritikai tanulmány alapján kiadta s bő latin nyelvű jegyzetekkel és magyarázatokkal is ellátta Némethy Géza klasszika-filológusunk. A szavakereber korében külföldön is kiváló érdeklődésre számot tartó kötetet az Akadémia adta ki s ára 6 korona.

A Nemzeti Színház eredeti ujdonságai. A szeptemberben kezdődő színházi időkban az eredeti új művek egész sorozata várja az előadást. Ezek a következők:

Porzolt Kálmántól: «Az asszony», társadalmi dráma. Ferenczy Ferencztől: «A nagy érzés», színmű. Berczik Árpádtól: «A pozsonyi diétán», vígjáték. Gárdonyi Gézáltól: «Zéta», történelmi színmű, Martos Ferencztől: «Muskáti», vígjáték. Bakonyi Károlytól: «Megújodás», társadalmi színmű, Thury Zoltántól: «Ilona», színmű, Molnár Gyulától: «Oregok», «A biró», «Alku», egy felvonásos darabok, Hevesi Józseftől: «Liliomhullás», színmű, Palágyi Lajostól: «Az ifjú szerzetes», drámai költemény, Somori Arturtól: «A bölcsök könyve», színmű, Somori Dezsőtől: «Mária Terézia», történelmi színmű, Szemere Györgytől: «A rászkai nagyasszony», színmű, továbbá két Wesselényi-darab, az egyik Fényes Samutól, a másik Koroda Páltól; Pekár Gyula egy darabja; M. Kovács Aranka és Szabóné Noglál Janka egy-egy kisebb színműve.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Szépművészeti Múzeum palotájának muzeumi része már elkészült, most még a palota oszlopos előrésein építenek. Belül a terem díszítése is véget ért, hetek óta tart a belső berendezés és a gyűjtemények elrendezése, a mit Kammerer Ernő miniszteri tanácsos, igazgató és dr. Térey Gábor osztályigazgató végeznek. A muzeumba kerülnek: az Országos Képtár, a Nemzeti Múzeum képtára, az állami metszgyűjtemény, Lotz Károly hagyatéka, a Delhaes- és Perla-éké, melyeket a kormány kívül kívül azok a festmények, melyeket a kormány 1886 óta vásárolt, de helyszüké miatt ki nem állíthattak, továbbá egész sereg szobornú és antik szobrok gipsz másai. A tulajdonképeni képtár két részre oszlik, a régi és a modern képtárra, mind-egyik képtár tíz felülvilágított és tizenhat oldalvilágítású teremben. Különösen szép a magyar terem, melynek mennyezete egy tizenhatodik századbeli templomból való stucco díszítés és festés. A metszgyűjtemény számára egy nagy kiállítási terem, egy nagy könyvtárterem, négy kisebb terem s egy nagy laboratórium áll rendelkezésre. A szobornúvek a nagy román, renaissance és barokk udvarokba kerülnek, a melyek teljesen készen vannak s készek a nagy díszterem is, melyeknek oszlopai mind hazai nemes márványból valók. Ide is szobornúveket helyeznek el.

Az országos tüzeltő ünnepet az idén augusztus 12—15-ike közt Szegeден tartják. A város közgyűlése haterzer koronát szavazott meg az ünnep költségeire. Az ország tüzeltő-testületei nagy számmal jelentkeztek úgy a kongresszusra, mint a versenyekre, melyeken értékes díjakat osztanak ki.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

52-ik évfolyama.

A «*Vasárnapi Ujság*» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, «*Regénytár*»-ral s rendkívüli mellékletekkel is bővítve legjelesebb hazai írónk és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «*Vasárnapi Ujság*» újabbban színes képmellékleteket is ad, több színben művészi-
leg kivitt képeket.

Mikszáth Kálmán kitűnő írónk mint főmunkatárs működik a «*Vasárnapi Ujság*» szerkesztőségében s a vele kötött egyszemélyes értelemében kizárólag a «*Vasárnapi Ujság*»-ba írja nagybecsű új szépirodalmi műveit: *regényeit, elbeszéléseit.*

Előfizetési feltételeink:

A «*Vasárnapi Ujság*» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona.

A «*Vasárnapi Ujság*» a Világkrónikával negyedévre 4 kor. 80 fillér, fél évre 9 korona 60 fillér.

A «*Vasárnapi Ujság*» és «*Politikai Ujdonságok*», a «*Világkrónika*» és a «*Magyar Gazda*» melléklapokkal együtt: negyedévre 6 korona, fél évre 12 korona.

Az előfizetések a «*Vasárnapi Ujság*» és «*Politikai Ujdonságok*» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

MI UJSÁG?

A harmadik József főherceg. A király megengedte, hogy József Agost főherceg ezentúl csak a József nevet használhassa. Száz esztendő óta a magyar nép különös tisztelete és szeretete környezi ezen név viselőit az uralkodó-családban. Első volt a nagy palatinus, a ki a nádori széken félszázadnál tovább ült s ezen idő alatt annyira összehozta a magyarság szívét, és a kinek annyit köszönhet a nemzet, különösen pedig fővárosunk, melynek fejlődésének történetében elévülhetetlen érdemeket szerzett. Az ő nyomdokain járt fia, a most elhunyt József főherceg, kinek atyját is felülmúló nagy kort ajándékozott a gondviselés, s a nemzet rendkívüli szeretetét. Az apák nemes példái hagyományos örökségének átvételéről nyújt biztositást, hogy József Agost főherceg a harmadik József főherceg kíván lenni. Az egész nemzet meleg szeretettel és és rokonszenvvel fogadja a fiú kegyeletnek s a magyarság iránti vonzalomnak eme gyöngéd megnyilatkozását.

József főherceg levelei a Nemzeti Múzeumban. A Nemzeti Múzeum irodalmi levéltára két tudományos vonatkozású levélét őrzi a felejtethetlen emlékü József főhercegnek. Az egyiket 1886 május 19-én intézte József főherceg a Nemzeti Múzeum akkori igazgatójához, Pulszky Ferenczhez. Egy Dalmáciából, Ragusa vidékéről Dioklezián császár templomából való márvány szarkofagraól értesíti, melyet addig a főhercegi család fiúmei kertjében falba illesztve tartottak s régebbi elhatározásához képest a főherceg kivételte, hogy a Nemzeti Múzeum számára megküldje. A másik levél tartalmát az teszi érdekessé, hogy Rudolf trónörököséhez van intézve, kinek 1884 július 3-án kelt levelére ad választ József főherceg a maga július 6-án, Alesúthon kelt levelében. Ez a levél így szól:

Kedves Rudolf!
Junius hó 3-áról kelt szíves levelednek szerény tudásom szerint legnagyobb örömmel felelek meg, egyuttal Jókainak is irtam, hogy mindent rendelkezésre bocsátok, a mit eddig gyűjtöttem. Ide vonatkozó munkám, az általam ismert cigány nyelvjárások nyelvana és szótára, utalással az összes ó és új-indiai nyelvekre; ez még nem teljes, 1877 óta nem dolgozom rajta.

A Miklóssich Ferencz-féle «Az európai cigányok nyelvjárásai és vándorlásai» című munkában is sok van az én gyűjteményemből, ez 1870—80-ig Geroldnál megjelent kitűnő munka.

A mi a szokásokat, a vallást és az életmódot illeti, csak jegyzeteim vannak, ezt azonban majd Jókaival fogom rendezni. Valamennyi magyar nyelven van írva. Klotild és a gyermekek, valamint magam legigazabb üdvözlését küldve neked és Stefánának, maradok mindig hí bátyád

József.
Külföldi botanikusok Magyarországon. A Bécsben tartott nemzetközi botanikus kongresszusnak Magyarországra hívtak tagjai, miután Budapest vidékének flóráját megtekintették, mintegy ötvenen, lerándultak a déli vidékre, Orsovára, a Herkulesfürdőbe. A kirándulókat Klein Gyula és Mágócsy Dietz Sándor dr. műgyógyász tanárok, Filárszky Nándor dr. muzeumi igazgató-őr, Tuzson János dr.

A FERENCZRENDI SZERZETESK ISKOLÁJA.

ROMBADÓLT MECSET.

Eredeti fényképek után.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR FŐKONZULÁTUS EGYIK RÖGTÖNZÖTT IRODÁJA.

A SZKUTARI FÖLDRENGÉS.

egyetemi magántanár és Thaisz Lajos királyi vetőmagvizsgáló állomás adjunktus vezették. Viszajóvet az Alföldön mentek keresztül és június 26-án Debreczenben állapodtak meg, hol a hagyományos szíveslátásban volt részük. Vécsy Imre főjegyző, s Király Gyula városi tanácsos kalauzolták őket a nagy Hortobágyon. A tudósok és tudósok, alig hogy megérkeztek, valóságos rohamot intéztek késekkel és ásókkal a nagy pusztá füvei és virágai ellen.

Dr. Thaisz budapesti tanár alig győzte latinul dik-tálni a növény-speciálitások neveit. Körüljárták az egész pusztát, a melyet a gazdag esőzés után buja zöld virágos pázsit borít. Tizenegy óra felé a retentó hőség meghozta a délibábot is, melyet a tudósok le akartak fotográfálni. Többször tászkával érkeztek meg a botanikusok a csárdához délutáni egy órakor és vidám zene mellett élvezték végig a magyaros ebédet. Francia, magyar és német nyelven köszöntötték föl egymást. Délután hat órakor érkeztek vissza a természetűdősök Debreczenbe, a hol aztán a pallagi gazdasági intézetet tekintették meg.

A Tátráról érdekes ismertetéseket közöl a Kárpát-egyesület most megjelent évkönyve. A pompás nagy hegyvidék mind jobban vonzza az idegeneket, kivált a német látogatók száma növekedik évről-évre, kik közül sokan Svájczot szívesen fölvisítják a Tátra gyönyörködő regényességével és balszamos fényűzésével. A turisták is megtalálják a maguk célját, a meredek utakat, magas csúcsokat. Mint a Kárpát-egyesület adatai mutatják, a turista nagyobb vállalkozásokban a múlt évben is több volt a német mint a magyar. A kimutatás szerint a múlt esztendőben körülbelül 20 ezer látogatója és vendége volt a tátraaljai furdóknak, a kik közül 8000 külföldről jött. Az állandó vendégek között jóval több volt a magyar, de az átutazó, ideiglenes vendégek között majdnem egyenlő számmal szerepelnek a magyarok és külföldiek. A Tengerszem-csúcsot csak 42 magyar mászta meg, németek 302-én. A lomnici-csúcsra 31 magyar kapaszkodott föl, német 47. A Ferencz József csúcsnak 30 magyar látogatója volt, német 43, Kisviszkára 10 magyar jutott föl, a németek közül 95. És ez az arány körülbelül a többi csúcsmászásoknál is. Az átjárókon, hágókon szintén sokkal több idegen fordult meg, mint magyar. A Lengyel-nyergelen 26 magyar és 87 német. Ha tekintetbe vesszük, hogy a németek áramlása évről-évre nagyobb, majdnem nyilvánvaló, hogy néhány esztendő leforgása mulva a Tátrában megforduló vendégek között már a németek lesznek nagyobb számmal. Sok külföldi furdó és idülő hely idegenforgalmát ellenben a magyarok emelik.

A Népszínház átalakítása. A színházépítő technika nagyon sokat haladt így a színpad kényelmes berendezése, mint a tűzbiztonság szempontjából, azóta, hogy a Népszínház mintegy három évtizeddel ezelőtt fölépült. Ezért most szükségessé vált az épület gyökeres átalakítása, melyet az idei nyár kezdetével meg is kezdték. Az idén a színpadot építik újra, minden fa alkatrészt nélkül, csupa vasból. A színház hátsó részét kibontották, a fenyőfákon nyugvó szarufákat kiszélezték. Az épületet deszka kerítés veszi körül és üresen tátong a színpad. Az építkezés lassan halad, mert a fa alkatrészek kicserélése nehéz feladat. A színház társulata ezalatt a budai krisztinavárosi ósdi színpadon játszik. A Népszínház ősz előtt valamennyire rendbe jön, a jövő évben pedig a nézőteret alakítják át. A költségek majdnem megközelítik a színház építési költségeit.

Roosevelt elnök Magyarországon. New-Yorkból írják: A nemrég végbement nemzetközi vasúti konferencia tagjainak tiszteletére, mikor Roosevelt elnök kerti mulatságot rendezett, minden magyar kiküldöttet megszólítással tüntetett ki. Különösen hosszabb beszélgetést folytatott Mentik Ferencz miniszteri tanácsossal, ki előtt örömet fejezte ki, hogy Apponyival megismerkedhetett, s megígérte, hogy legközelebbi európai útja alkalmával Magyarországra is ellátogat.

A nagy-őrszi szobor. Nagyőrsz torontálmezei község lakosai szobrot állítottak az egyszerű parasztembernek, Tutteny Ferencznek, a ki egész életét át önzetlenül szolgált a közjóknak. Híres volt mint állatgyógyító s e révén sokat használt a gazdálkodóknak. Még élt, a mikor Nagyőrsz lakossága elhatározta, hogy szoborral örökíti meg érdemeit, de a szobor leleplezését már nem érte meg. A szobrot június 25-ikén leleplezték le. Az ünnepre az egész megyéből Nagyőrsz községbe sereglettek az egyszerű földművelők. A beszédet mondók mind a föld egyszerű népéből valók és valamennyien a maguk egyszerű módján, de megrató melegséggel méltatták az ünnepelt emléket. Nyolczvan fehérruhás leány és Kasics bogárosi plebános járt a menet élén, mikor az ünneplők a szoborhoz vonultak. A zene a Rákóczi-indulót játszotta. A szobor előtt a Szózatot levett kalappal hallgatta meg a közönség, aztán Wittye Lajos, a szobor-bizottság elnöke üdvözölte a megjelenteket. Rischar Vilmos, az ünnep szónoka méltatta az elhunyt érdemeit s beszéde után Wittye elnök átadta a szobrot a hatóság gondozásának. Tutteny sírját megkoszorúzták.

Képes levelező lapok világhírű versenye. Érdekes versenyt rendeznek Párisban. A postára négy-százhetven képes levelezőlapot adnak föl egyszerre, különböző irányban világ körül való utra. A levelezőlapokat Newyorkba és Pekingbe címzik megbízott emberek nevére, a kik aztán a képeslapokat rögtön tovább küldik. A kinek a levelezőlapja első-

ÖSSZEDÓLT HÁZAK.

ÖSSZEDÓLT HÁZAK OMLADÉKA.

nek érkezik vissza Párisba, jutalmat kap. A versenynek az a célja, hogy pontosan megállapítsák, mennyi idő alatt járja körül a posta a világot.

A nagymosás réme. Melyik asszony és melyik férfi nem fél a nagymosás napjától? És mégis a rettegett nap is türelhetővé, sőt kellemessé válhatik. Van tudniillik egy szappan, a Sunlight-szappan, mely ezt a csodát műveli. Sem fáradságos mosás, sem füst, sem gőz nincs az egész házban és kevés munka; ezek amaz előnyök, melyeket s szappan magában rejt. A mely gazdaságyon egyszer a Sunlight-szappant használta, biztosra vehető, hogy mindig csak azt fogja használni, mert időt, munkát és pénzt takarít meg. A Sunlight-szappan már valamennyi jobb üzletben kapható; a hol pedig még nem tartják, forduljunk egyenesen a monarchia főképviseletéhez: Heinrich Stössler, Wien, I., Freyung 5, a ki kívánatra egy ingyenmintát és a beszerzési formákat lajstromát bérmentve szívesen beküldeni fogja.

HALÁLOZÁSOK.

HOCHREIN JÓZSEF régi magyar festő, kit azonban az újabb nemzedék már alig ismert, elhunyt Pécsen június 27-ikén 85 éves korában. Tanítónak készült, de festő lett, s a bécsi Geiger-féle mesteriskolában tanult. Geiger a történelmi festészetben művelte ki növendékeit, s Hochrein munkatársává lett mesterének. Tehetsége legszebb virágzásának kora egybeesik a 48—49-iki szabadságharczal, a melyet Hochrein a világsi fegyverletelég végigküzdött. Legszebb a műve a pécsi dóm Szent Imre-kápolnájában lévő oltárkép. Hochrein volt az, a ki a pécsi dóm alatt levő ősrégi földalatti templom maradványait fölfedezte. Henszelmann régésznek, a ki az ásásokat végezte, buzgón segített munkájában. Öregkorában Hochrein áttért az állat-festészetre, és itt is nyilvánult művészi tehetsége.

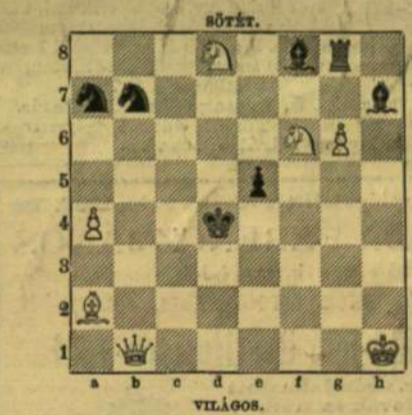
VESELINOVICS JANK ismert szerb író, a szerb nemzeti színház intendánsa, mint Belgrádból jelentik, meghalt. Nevét nemcsak Szerbiában ismerik, hanem drámaíróként Németországban és Oroszországban is előadták, kisebb elbeszéléseit pedig csaknem vala-

mennyi európai nyelvre lefordították. Zmaj Jovanovic szerb költő sírjánál Veszelinovic mondott bucsubeszédet a szerémségi Kamenicán. A temetés után betegesen menekült falusi levegőre atyjához, a glogováci ősz popához s ott halt meg. Mint kortársra, Jakscs György, ő is a nép fia volt és néptanító. Első irodalmi kísérletei oly feltűnést keltek, hogy a kormány teljes fizetésével szabadságot, csakhogy gond nélkül az irodalomnak élhessen. A szerb elbeszélők között őt illeti meg az első hely.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Winkelstein KÖZSÖHT (Winkler) MIHÁLY óhátí apát, a mezőkövesdi egyházközség lelkésze, aranyismerés pap, az egri egyházmegye pásztorja 90 éves korában Mező-Kövesden. — SCHÖNVISZNER JÁNOS, a tátraaljai evangélikus egyházmegye főesperese, 80 éves korában. — Baracska István ügyvéd, volt 48-as honvédtiszt és az olaszországi magyar légio volt vezérkari őrnagyja 80 éves korában Szentgotthárdon. — WELTNER IONICZ amerikai ügyvéd, a new-yorki osztrák-magyar konzulátus ügyésze, éveken keresztül igazgatóság tagja a magyar menházban, 42 korában New-Yorkban. — PIROSKA ISTVÁN csongrádi tekintélyes gazda, a ki sok éven át volt a bírja a városnak, 86 éves korában. A szabadságharcban mint nemzetőr vett részt; hadbíróskodott a városban, és négy hónapot töltött Kufsteinben. — ARGYELÁN JÁNOS 48-as honvédkövitéz, a budapesti honvédmenedékház lakója, 76 éves korában. — HALÁSZ IMRE törvényszéki jegyző, 30 esztendősen Székelyudvarhelyen. — JÓNA DÁNIEL debreczeni város bizottsági tag, 48-as honvéd 75 éves korában Debreczenben. — MOCSONTI ZENO, az ország egyik leggazdagabb birtokosa, a «Dreptatea» című román nemzetiségi lap alapítója, a román nemzetiségi politika harczosa, 63 éves korában Budapestben, és Fényben temették el a családi sírjában. — Id. UZONYI IMRE ügyvéd és nyug. megyei főpénztárnok 68-ik évében, Hajdunásáson. — FARKAS GYÖRGY, a margittai kerület függetlenség pártjának tiszteletbeli elnöke, 70 éves korában,

SAKKJÁTÉK.

2439. számú feladvány. Gércs Károlytól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2425. számú feladvány megfejtése Jespersen J.-től.

Világos.	Sötét.	Világos. a.	Sötét.
1. Ka8-b8	... f4-f3 + (a)	1. ...	... Kf5-e4 (b)
2. Hd5-f4	... Fg3-f4 +	2. Hd5-e7	... t. sz.
3. Bd3-d6 mat.		3. Megfelelő mat.	

EGY KONZULÁTUSI HIVATALNOK SZOBÁJA.

A SZKUTARI FÖLDRENGÉS. — Eredeti fényképek után.

NASSUF BEY KONZULÁTUSI DRAGOMÁN HÁZA.

1. Kf5-06 (c) 1. Kf5-g6 (d)
 2. Hd5-c7 + stb. 2. Hd5-e7 + stb.

Világos. a. Sötét.
 1. Vh1-d5:
 2. Bd3-d5 + stb.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csongorban: Németh Péter. — Bakony-Szentlászlón: Szabó J. — Fekertén: Kintzig R. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

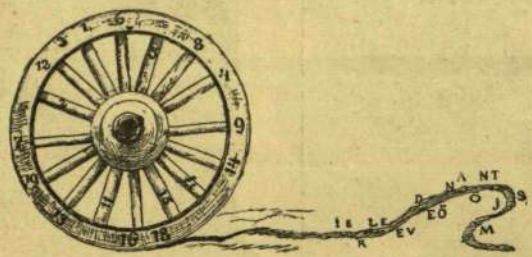
Ca. F. A Libanon-hegységben még most is él vagy 400 ezédrus fa, melyek állítólag már Salamon király idejében, tehát Krisztus előtt egy évezreddel megvoltak. A természetünkön szorint ez nem lehetetlen. E fák közt a legnagyobbak 30 méternyi magasak, derék kerületük pedig 13 méter. A bibliában is oly sokszor emlegetett ezédrusok tehát aránylag nem valami magasak. Az ismert fáriások közt legnagyobb egy ausztráliai gummiifa, melynek magassága 156 méter, tehát meghaladja legtöbb nagyságukról híres építmenyeket is, pl. Kheops piramisát, mely öt méterrel alacsonyabb nála, a bécsi Szent-Isván-székesegyház tornyát pedig 13 méterrel haladja meg az óriási fa.

F. T. Hogy automobiloikat használnak-e a kelet-ázsiai háborúban, arról nagyon kevés hír érkezett Európába. Az orosz kormány ugyan már jó ideje nagy automobil megrendelést tett egy németországi gyárnál s a hadi ezélokra készült kocsik fényesen ki is állították a próbákat, de hogy tovább mi történt

velük: nem tudni, csak annyi bizonyos, hogy Kuro-patkin még midőn fővezér volt, személyes használá-tára több automobilot tartott. Az automobiloek nagy részét állítólag csak most akarják a harcsterre szállítani.

A telefon. Döcögözégen megverselt s esetlenül elmondott históriá; alapgonolatában van valami, a mi eszirája lehetne egy jó tárgynak, de azt a csirát kiféjlesztetni nem bírta.

KÉPTALÁNY.

A 23-dik számban megjelent képtalány megfejtése: Az erény pálmája vad tövis között virul.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

SUNLIGHT SZAPPAN

egyszerűsíti és megkönnyíti a ruha mosását, anélkül, hogy a szövésben kárt tenne. Idő, munka és pénz dolgában háromszoros megtakarítás.

Mindenütt kapható; Beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt kívánatra a helyi képviselő: DIAMANT B. N., VI Kiraly utca 98b szolgál.

Salvator Lithion-forrás
 Kiváló hatású
 vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, veseleti nehézségknél, onkorrhégeknek a legérősebb és emésztési szervek kúrálásánál.

Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

Ámorka
 Legjobb gyermek-hintópor
 bőrvörösséget, kipárlást felmaródásokat stb., gyorsan és biztosan megszüntet. Dobo ár 1 korona, 6 doboz rendelésnél bérmentve.

Má-Hilla
 (Törv. védve) egy csallhatatlan, első automatskóló megújítást is meglegen ajánlott kozmetikum, mely csodás hatásával elűntet redőket és arczráncokat és helyrehozza a nem szép arczformákat és arczvonásokat. Minden Má-Hilla-val kezelt arcz már 3-4 napon jóval megifjodik. Az arczbőr bővé, bürsnyugtatás, rózsás és vörösödés fehéres válik. Széplőt, bőrtájkát, pürsénéseket, májfoltákat, vörös orrt s minden egyéb arcz-tisztatlanságot megelőp gyorsan tüntet el a nélkül, hogy a legkisebb nyomot is visszahagyja. Má-Hilla ára K 3-85.

BISCHOFF LIPÓT
 gyógyszertárban,
 Tatán és minden nagyobb gyógyszertárban.

PARÁDI ARSEN vízben
 vartartalommal olyan kinstink van, mely minden eddigi arsenavas viznél (Ronegno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a foygasztók egész serege dicséreti hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

LEO LATEINER
 Wien, 1/78, Wolzelle 31.
 Budapesten kapható Török József Gyógyszertárban Király-u. 12. és Andrássy-út 28. — és Minelbach S. Gyógysz. Zagrábmeze Duga u. 3. 11139

Férfiöltönyt
 divatos szabással, gyapjaszövetből készült nyakkötés után finom kivitelben 25 kor.-ért
LICHTMANN SÁNDOR
 szabómester, 11090b
 Budapest, Rottenbiller-u. 4B.
 Vidékre minták bérmentve.

LEVÉLBÉLYEKEK
 15,000 különf. ritka valódi, kiféjlesztett, teljes gyűjteményeket is kiadó kényelmesen vágott 50-70% Szent és egyéb katalógusok
 A. Weisz, Berlin, Friedrichstr. 207
 Bovenárszás. 11136

Salicil sós-borszeszre
 hivom fel figyelmét, hatása kímáradhatatlan.
 Kis tívég 1 kor, nagy 2 kor.

LÁSZLÓ GÉZA „Szerecsen”-gyógyszertárban Máramarossziget.
 Főraktár: Török József Gyógyszertárban Budapest, Király-utca és Andrássy-út, valamint a Nádor Gyógyszertárban is.

GERŐ ADOLF
 főh. udv. szállító ortop. cipépszemész.
 Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4.
 Ajánlja kéziműveit 10592

fájós lábakra.
 Specialista anatom. mód szerint kidolgozott gyermekcipőkben.

Mig eddig a régi borbetegek, a legkülönbözöb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitusfánc), a sápkör, a női arczot elékeltető pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurog megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű ideggyógyászati eszközökkel, addig újabbban

PARÁDI ARSEN vízben
 vartartalommal olyan kinstink van, mely minden eddigi arsenavas viznél (Ronegno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a foygasztók egész serege dicséreti hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

Főraktár: ÉDESKUTY L. cs. és kir. udv. szállító, Kapható minden gyógytárban és megbízható fúszkereskedésben.

Amputáltak!
 A Keleti-féle műlábak és műkezek a legjobbak és legtekélyesebbek!

A csonk megsebestülése ki van zárva! Elegáns és könnyű járás! Több évi jóállás!!!
 10956

Műlábakat és műkezeket a legtekélyesebb techn. kivitelben.
Ferdenőttek részére műtájakat, egyenestartókot, és támogatókat stb. a chirurgia legmodernebb elvi szerint. Kévésebb vagyonosak nagy árengedményben részesülnek.
Betegtóló kocsik rokkantak és lábadozóknak számára gyári árak mellett, nagy választékban!
 Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.
KELETI J. orvosi műszergyár Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám.

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.
 Isenem, — így sóhaja ez az ember, — mit adnék, ha elhagyósdásomtól és emésztési zavaroiktól megszabadulhatnék. Lám, nem is kell annyit álmodni. Tegyen minden bölgy és tört csak egy kisérletet Mandor soványító és vértisztító porral, biztos az eredmény; azt tekintélyes orvosi és végzetési bizonyítványokkal kimutathatom. — Ne mulassza senki el, erről meggyőződni: hozza-sza meg a Mandor port, ha be nem váltik, a pénzt duplán visszakom. Csakbó 2 kor. 80 fill. Mandor doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Utánvétel a pénz be küldése mellett; portomentesen diszkrétén küldi Mme Mandi Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz. Török József Gyógyszertár, Budapest, Király-utca 12. sz. 11093

MATTONI-FÉLE GIESSHUBLER
 TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

Technikum Mitteleida
 (Száma királyi.)
 Magasabb technikai tanítást az elektro-és gépészmérnökök, továbbá gépészek és gépészmérnökök részére. Gazdagon felszerelt elektro-techn. és gépészeti laboratoriumok. Gyári tanulmányútyok. 2610 hallgató a 98 tanárval. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

Tornaeszköz,
 Alapított 1878. Telefon 15—56.
 valód angol tennis-játék, függő-ágy, háló, tekejáték, zsák, ponyva és fehér kenderkötél legelőkelőbb megbízható beszerzési forrása
Seffer Antal
 sporteszközök és kétélgyártó-telepe Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 42. (Központi városkörüli épülete).
 Képes árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve. 10699

Rozsnyai Mátvás chininezukorkája íztelen chininből.
 Legjobb szer láz, váltólas, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek. Láz ellen! Nem keserű!
 Többszörösen kiuntatva, 1899-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók búnei vándorgyűlése 40 arany pályadíjjal jutalmazta.
 Törvényesen védve. Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyai Mátvás névalírása olvasható. Utánaotkól óvakodjunk.
 Főraktár: Budapest TÖRÖK JÓZSEF Gyógyszertárban, valamint minden Gyógyszertárban. 10625
 Továbbá a készítőnél: **Rozsnyai Mátvás** Gyógyszertárban Árad. Földvár-ter.

Arlejtési hirdetemény
 a cs. és kir. tengerészeti-ruházati hivatal részére Pólába szállítandó gyapju és pamutszövetek biztosítása céljából.

A cs. és kir. közös hadminisiterium tengerészeti osztálya az alábbi jegyzékben felsorolt szöveteket az 1906., 1907. és 1909. évekre az általános verseny útján beszerezni szándékozik, ezennel írásbeli verseny-tárgyalást hirdet.

1. Csak is oly osztrák vagy magyar állampolgárok (csegek) ajánlatai vétetnek figyelembe, kiknek (melyeknek) megbízhatósága és szállítóképessége kétségtelen.
2. A jelen ajánlati versenytárgyaláson résztvevő oly csegek és ipart üzők, melyek esetleg a tengerészeti kinstár előtt a tengerészeti ruházati hivatal részére teljesített közvetlenül előző szállításokból nem ismeretesek, az erre hivott és alább közelebből megnevezett hatóságok által kiállított bizonyítványon igazolni tartoznak, hogy mint komoly vállalkozók és önálló termelők s szállításra kötelezett menyiségeket a megállapított határidőre előállítani, illetőleg szállítani képesek.
3. Az ilyen bizonyítványok kiállítására a kereskedelmi cseggjegyzékben bejegyzett összes csegek részéről az illetékes kereskedelmi és iparkamarák, melyek kerületébe az illeto csegek tartoznak, hivattottak.
4. A cseget nem viselő ipart üzők részére a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban a lakhely szerint illetékes első folyamodású politikai hatóságok, a magyar királyi koronához tartozó országokban pedig a gazdasági egyesületek állítják ki a bizonyítványokat.
5. A megbízhatósági és szállítóképességi bizonyítványok kiállítására iránt az ajánlattevők idejkorban tartoznak kérvényeiket benyújtani az illetékes kereskedelmi és iparkamaráknál, illetőleg politikai hatóságnál, vagy pedig az illetékes gazdasági egyesületeknél. A kérvényben az ajánlattevő vezeték- és keresztnévén, illetégen és lakhelyén kívül pontosan közlendő a tárgyalásra hivott tengerészeti hatóság, a versenytárgyalás napja, továbbá a biztosított tárgy mennyisége és minősége.
6. A kérvény benyújtása után az illeto hatóság az ajánlattevő részére igazolványt állít ki, mely szerint magát a bizonyítványt hivatalos használatra közvetlenül fogja megküldeni a cs. és kir. kikötői tengerügyi hivatalhoz Pólában.
7. Az ilyen igazolvány nélkül benyújtott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.
8. Szállításra csak az alábbi jegyzékben felsorolt szövetek ajánlhatók.
9. Az ajánlatok az első évre szóló teljes szükségelendő mennyiségre állítandók ki. Az emleltet jegyzék a megközelítő évi átlag-szükségletet tünteti fel.
10. A szállításra kiirt cikkek közül csak ajánlhatók, melyeket az ajánlattevő saját gyárában vagy műhelyében állít elő. (2. pont).
11. A beszállítás a tengerészeti ruházati hivatalhoz Pólában eszközöndő.
12. Az összes cikkeknek a kiirt különleges feltételeknek teljesen megfelelőnek kell lenniök. A jelen hirdetemény 15. pontja értelmében megtekintethető kettő minták a minőség tekintetében minimálisnak tekintendők.
13. Az ajánlattevőknek szabadságukban áll, hogy a cs. és kir. tengerészeti ruházati hivatalnál Pólában 1-2 m. mintaszelvényeket igényelhesseken, a jelenleg megállapított beszerzési árak megtérítése ellenében. Ha a mintaszelvények az ajánlatbenyújtási határidő követ legkésőbb 14 napon belül bérmentesen és hibátlanul visszaküldetnek a tengerészeti ruházati hivatalhoz, akkor az azokért befizetett beszerzési érték visszatérítetik az illeto ajánlattevőknek.
14. Oly ajánlattevők, kik esetleg a tengerészeti kinstár előtt a tengerészeti ruházati hivatal részére teljesített közvetlenül előző szállításokból nem ismeretesek, az általuk ajánlott és termelt szövetekből legalább 2 (kettő) méteres, egy darabban szőtt mintákat tartoznak a kipróbálás céljára költségmentesen rendelkezésre bocsátani, mely minták a megvizsgálás eszközlése után az ajánlattevőknek saját költségükön visszaküldetnek.
15. A megvizsgálás alkalmával elromlott szövetelvényekért az ajánlattevő semmiféle kártérítési igényt nem támaszthat.
16. A szövetek egy és legfeljebb három határidőn belül szállítandók, mely alkalommal a pólai cs. és kir. kikötői tengerügyi hivatal által megállapított szállítási határidők szigoruan betartandók.
17. A cs. és kir. közös hadügyminisiterium tengerészeti osztálya fentartja magának, hogy az ajánlatok elbírálásának nemcsak az árakra, hanem az ajánlattevők megbízhatóságára és szállítóképességére is figyelemmel lehessen és e szerint dönthesseken, vagy pedig a saját belátása szerint újabb versenytárgyalás kiírása iránt intézkedhesseken.
18. Arra az esetre, ha két vagy több egyén vagy cég társaságban szándékozik szállítani, akkor az ajánlat jellegük és lakhelyük közlése mellett valamennyik általános és úgyanott kifejezetten kinyilatkoztatandó, hogy a szállítási feltételek pontos betartásáért egyetemleges felelősséget vállalnak, továbbá megjeleníteni tartoznak azt, a kit közölök a többi nevében minden irányban teljesítéssel felruházva, a jelen szállítási ügyletben a cs. és kir. tengerészeti kinstárral való érintkezésnél megbízhatók.
19. Az ajánlat helyes betartás érdekében az ajánlattal egyidejűleg az ajánlati érték 5%-ának megfelelő bánatpénz teendő a külön lepecsételt borítékban (a 15. pontban emleltet minta szerint).
20. A bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban, szelvényekkel és szelvényutalványokkal tehető le. Az értékpapírok a tőzsdei árfolyam szerint számítottatnak, de csak a névérték-magasságig, azon felül nem.

12. A pályázó által benyújtandó ajánlat, mely több vagy egy szövetfélére vonatkozhatik, a következők szem előtt tartásával szerkesztendő:

- a) a jelen hirdeteménnyel kiadott minta szerint állítandó ki;
  - b) 1 korona értékű okmánybélyeggel láttandó el;
  - c) az illetékes kereskedelmi és iparkamara, illetőleg politikai hatóság által kiállított igazolvány (2. pont), valamint
  - d) az ajánlattevő által aláirt általános és az egyes szövetfélék tekintetében kiadott különleges szerződési feltételek egy-egy példányra csatolandó.
13. A fentebbi következményeknek meg nem felelő ajánlatok, továbbá olyanok, melyek az általános és különleges feltételektől eltérő határozatokat, valamint vélekedéseket vagy helyreigazításokat tartalmaznak, továbbá az elkövetve beérkezettek, végül a szóbelileg vagy táviratilag tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek, épen úgy a határozatlan ajánlatok sem, a melyek esetleg azt a kijelentést tartalmazzák, hogy az ajánlattevő más ajánlattevők ajánlataival szemben engedményeket ad.
14. Az ajánlati árak az egyes szövetfélék egy méterjére teendők és számokban és betűkben kiírandók. A két tétel között esetleg előforduló eltéréseknél a betűkben kiirt ajánlati ár vétetik helyesnek.
- Fillérbetűknekél csak a tizedestörtek használhatók.
- Tekintettel a következő évekre eszközöndő árszámításra (az általános szerződési feltétel 12. pontja) minden ajánlattevő tartozik az egyes ajánlati cikkek számára fentartott rovatokba bejegyezni, hogy ajánlati árból mennyi esik az anyag értékére (váltó faktor), továbbá mennyi a gyártási költségekre (állandó faktor).
15. Az ajánlati minták, valamint a szállítással figyelembe veendő általános és különleges feltételek nyomtatott példányai a cs. és kir. közös hadügyminisiterium tengerészeti osztályának irodaigazgatóságánál Bécsben, a cs. és kir. kikötői tengerügyi hivatalnál Pólában, a cs. és kir. tengerészeti kerületi parancsnokságnál Triestben, a cs. és kir. tengerészeti ruházati hivatalnál Pólában, végül az osztrák-magyar monarchia összes kereskedelmi és iparkamaráinál megtekintethetők és használhatók, míg a szállítandó szövetek mintái a tengerészeti ruházati hivatalnál (7. pont) megszereshetők, a cs. és kir. közös hadügyminisiterium tengerészeti osztályának irodaigazgatóságánál és az osztrák-magyar monarchia összes kereskedelmi és iparkamaráinál megtekintethetők.
16. Az ajánlattevő az ajánlat benyújtásától kezdődőleg kötelezettségben áll, a tengerészeti hatóságra nézve a jogi ügylet csakis a tengerészeti központi hatóság jóváhagyásának napjától válik kötelező erejűvé.
17. Az ajánlatok a bánatpénzzel együtt közvetlenül a cs. és kir. kikötői tengerügyi hivatalhoz, Pólában intézendők, hol azok legkésőbb 1905. évi augusztus hó 16-án déli 12 óráig fogadtatnak el.
18. Az ajánlattevők ajánlatuk sorsáról mielőbb értesítettnek, a szállításban nem részesített pályázóknak a bánatpénz kiadatának, a szállításban részesített pályázók azonban egyidejűleg az óvadék letételére felszólittatnak.
19. A tengerészeti ruházati hivatalhoz intézett azon szerződésszerű vasuti küldemények után, melyek kifogástalanul lefolyt vizsgálat alapján a nevezett hivatal által átvétetnek, a szállítók részére a katonai díjazás kedvezménye biztosított visszatérítés útján, mely célból az illeto szállított leveleken a tengerészeti ruházati hivatal igazolja, hogy a kérdéses küldemény a tengerészeti kinstár tulajdonába átvétetett.

A megközelítő átlagos évi szövetelvények gyéjeke.

Csoport	Szállítandó mennyiség	egység	A szállítandó szövetek megnevezése	Szélés-ség %	Megjegyzés
I. Kelmék és gyapju-kelmék	9000	méter	Felső kabátiszövet	150	
	23000	"	Nadrágszövet	136	
	5000	"	Sapkaszövet	136	
	600	"	Köpenyszövet	136	
	2600	"	Gyapjuszövet	136	
	8000	"	Gyapjubélészet	150	
II. Pamut-kelmék	20000	méter	Sifon	84	
	54000	"	Ing-vászon (gradl)	66	
	26000	"	"	80	
	110000	"	Duc	72	
	32000	"	"	87	
	90000	"	Alsónadrág vászon	75	
25000	"	Lenvászon (gradl) indigo színű	82		
5500	"	Csinvat, kék-fehér	78		

Póla, 1905 május havában. A cs. és kir. kikötői tengerügyi hivataltól.

